

Šio leidinio diskusijas, statistiką ir autorių profilius rasite adresu: <https://www.researchgate.net/publication/356691143>

Maidano žudynės Ukrainoje: Maidano masinių žudynių ir tyrimų atskleidimai

Konferencijos straipsnis SSRN elektroniniame žurnale - 2021 m. rugpjūtis

DOI: 10.2139/ssrn.4048494

CITACIJOS

2

SKAITINIAI

27,218

1 autorius:

Ivan Katchanovski Otavos
universitetas

106 PUBLIKACIJOS 825 CITATOS

ŽIŪRĖKITE

Kai kurie šio leidinio autoriai taip pat dirba su šiais susijusiais projektais:

Pokomunistinių šalių atstovavimo politika JAV, Jungtinėje Karalystėje ir Kanadoje [Peržiūrėti projektą](#)

Lyginamasis e. valdžios [peržiūros projektas](#)

**Maidano žudynės Ukrainoje: Maidano masinių žudynių dalyviai: teismų ir tyrimų
atskleidimai**

Ivan Katchanovski, daktaras
Politikos mokslų mokykla &
Konfliktų studijų ir žmogaus teisių
programa Otavos universitetas
Otava, ON K1N
6N5, Kanada
ikatchan@uottawa.ca

Pranešimas, pristatytas virtualiame 10-ajame pasauliniame Tarptautinės Vidurio ir Rytų
Europos studijų tarybos kongrese, Konkordijos universitetas, Monrealis, 2021 m. rugpjūčio 3-8
d.

Atnaujinta 2021 m. lapkričio 29 d.

*"Il est défendu de tuer; tout meurtrier est puni, à moins qu'il n'ait tué en grande compagnie, et
au son des trompettes; c'est la règle." (Žudyti draudžiama, todėl visi žudikai baudžiami, nebent
žudytų dideliais būriais ir skambant trimitams; tokia yra taisyklė).²*

Volteras

*"Faktai yra užsispyrę dalykai, ir kad ir kokie būtų mūsų norai, polinkiai ar aistros, jie negali
pakeisti faktų ir įrodymų."³*

Johnas Adamsas Bostono žudynių teisme

Abstraktus

Šiame tyrime nagrinėjami įrodymai, atskleisti vykstančiame teismo procese ir vyriausybiniuose tyrimuose dėl Maidano žudynių Ukrainoje. Protestuotojų ir policijos žudynės per "Euromaidano" masinius protestus 2014 m. vasario mėn. prisidėjo prie Ukrainos vyriausybės nuvertimo ir galiausiai prie pilietinio karo Donbase pradžios, Rusijos karinės intervencijos Kryme ir Donbase, Rusijos įvykdytos Krymo aneksijos ir tarptautinio konflikto tarp Vakarų ir Rusijos. Tyrimo klausimas yra toks: Kokie įrodymai, paviešinti Maidano žudynių teismo procesuose ir Ukrainos vyriausybės tyrimuose, atskleidžia, kuri iš konflikto šalių buvo susijusi su šiomis masinėmis žudynėmis? Šiame straipsnyje analizuojami keli šimtai valandų Maidano žudynių teismo procesų vaizdo įrašų ir informacija apie šių žudynių tyrimus daugiau nei 2500 teismo sprendimų iš oficialios Ukrainos teismų sprendimų duomenų bazės. Jame nagrinėjami sužeistų protestuotojų, nužudytų protestuotojų giminaičių, kaltinimo ir gynybos liudytojų bei aukščiausių V. Janukovyčiaus vyriausybės pareigūnų teismų ir tyrimų liudijimai. Tyrime taip pat analizuojami teismo balistinių ir medicininių ekspertizių bei tiriamųjų eksperimentų rezultatai, teismo proceso metu paviešinti Maidano žudynių vaizdo įrašai ir nuotraukos. Jame pateikiami keli internetiniai vaizdo įrašų priedai. Juose pateikiami sužeistų protestuotojų ir liudininkų parodymai apie snaiperius Maidano kontroliuojamose vietose, taip pat sinchronizuotų Amerikos, Belgijos, Baltarusijos, Didžiosios Britanijos, Suomijos, Prancūzijos, Olandijos, Vokietijos, Lenkijos, Rusijos, Ispanijos, Suomijos ir Ukrainos televizijų vaizdo įrašų, tiesioginių transliacijų internetu įrašų ir socialinės žiniasklaidos vaizdo įrašų apie šias lemiamas žudynes turinio analizė.

Maidano žudynių teismai ir tyrimai atskleidė įvairių įrodymų, kad 2014 m. vasario 20 d. Maidano kontroliuojamuose pastatuose ir teritorijose snaiperiai nužudė keturis nužudytus ir kelias dešimtis sužeistų policininkų ir bent absoliučią daugumą iš 49 nužudytų ir 157 sužeistų Maidano protestuotojų. Tarp tokių įrodymų yra absoliučios daugumos sužeistų protestuotojų, kelių dešimčių kaltinimo liudytojų, kelių dešimčių gynybos liudytojų ir 14 pačių prisipažinusių Maidano snaiperių grupių narių parodymai. Teisme pateikti vaizdo įrašai parodė, kad absoliučios daugumos protestuotojų apšaudymo laikas nesutapo su "Berkut" policininkų, kaltinamų jų žudynėmis, šaudymo laiku. Teismo medicinos ekspertizės nustatė, kad didžioji dauguma protestuotojų buvo nušauti iš stačių pusių iš šonų arba nugaros. Atlikus pirmines balistines ekspertizes, iš nužudytų ir sužeistų protestuotojų kūnų išimtos kulkos neatitiko "Berkut" kalašnikovo pistoletų kulku. Maidano žudynių bylos vyriausybinių ekspertų atliktos kulku skylių ekspertizės parodė, kad "Berkut" policininkai šaudė į viešbučio "Ukraina" snaiperius, esančius virš Maidano protestuotojų ir į medžius bei stulpus. Analizė rodo, kad Maidano vyriausybės ir kraštutinių dešiniųjų atstovai slėpė tyrimus ir teismus ir juos užglaistė. Prokuratūra neigė, kad Maidano kontroliuojamuose pastatuose buvo snaiperių. Praėjus beveik 8 metams po vieno iš labiausiai dokumentais pagrįstų masinių žudynių istorijoje, nė vienas asmuo nėra nuteistas ar suimtas dėl protestuotojų ir policijos žudynių.

Tyrimo klausimas

2014 m. vasario 18-20 d. Ukrainoje vykusių masinių protestų "Euromaidanas" metu įvykusios protestuotojų ir policijos žudynės lėmė pusiau demokratinės, korumpuotos ir santykinai prorusiškos V. Janukovyčiaus vyriausybės nuvertimą. (Žr. Katchanovski, 2015a, 2016a, 2020a). Šios masinės žudynės buvo lūžio taškas konflikte Ukrainoje ir paskatino vyriausybės nuvertimą. Galiausiai tai taip pat lėmė arba prisidėjo prie pilietinio karo Donbase, Rusijos karinių intervencijų Kryme ir Donbase, Rusijos įvykdyto Krymo atsiskyrimo ir aneksijos bei tarptautinių konfliktų tarp Ukrainos ir Rusijos bei Vakarų ir Rusijos. (Katchanovski, 2015b, 2016b; Kudelia, 2016; Hahn, 2018). Šis konfliktas dėl Ukrainos peraugo į rimčiausią tarptautinę krizę nuo Šaltojo karo pabaigos, nes jame dalyvauja didžiausios branduolinės valstybės, ir jis dažnai vadinamas naujuoju Šaltuoju karu (Black ir Johns, 2016; Sakwa, 2015).

Šiame straipsnyje nagrinėjamas šis tyrimo klausimas: Ką atskleidžia Maidano žudynių teismo procesų ir Ukrainos vyriausybės tyrimų metu paviešinti įrodymai apie tai, kuri iš konflikto šalių dalyvavo šiose masinėse žudynėse? Maidano žudynių teismo procesai ir Ukrainos vyriausybės tyrimai pirmą kartą paviešino daug įvairių įrodymų, pavyzdžiui, teismo medicinos ir balistinių ekspertizių rezultatus ir sužeistų protestuotojų parodymus, susijusius su šiuo politiškai svarbiu masinių žudynių atveju. Šiame tyrime apžvelgiamos pagrindinės ankstesnių akademinių tyrimų išvados ir skirtingi Vakarų, Ukrainos ir Rusijos vyriausybių bei žiniasklaidos naratyvai apie Maidano žudynes, taip pat analizuojami teismo ir tyrimo liudijimai, kaltinimo ir Maidano aukų advokatų teismo ekspertizių rezultatai, vaizdo įrašai ir nuotraukos, pateiktos teisme, ir tyrimo bei teismo proceso slėpimas ir slėpimas.

Ukrainoje ir Vakaruose vyraujančiame vyriausybių ir žiniasklaidos propaguojamame pasakojime protestuotojų žudynės Maidane priskiriamos vyriausybiniams pajėgoms ir dažniausiai ignoruojamos policijos žudynės. 2014 m. balandį GPU suėmė ir apkaltino specialiosios kuopos "Berkut" vadą ir du šio policijos padalinio narius dėl 39 iš 49 vasario 20 d. V. Janukovyčiaus įsakymu nužudytų Maidano protestuotojų nužudymo. Dviejų specialiosios kuopos "Berkut" policininkų teismas prasidėjo 2015 m. sausio mėn. po to, kai teismas paleido suimtą "Berkut" vadą ir jis pabėgo iš Ukrainos. 2016 m. pradžioje šis teismo procesas buvo atnaujintas po to, kai "Berkut" pulko vado pavaduotojui ir dar dviem jo nariams taip pat buvo pateikti kaltinimai dėl vasario 20 d. žudynių. Kaltinimai visiems "Berkut" nariams šioje byloje buvo išplėsti dėl 48 protestuotojų nužudymo ir 80 sužeidimo vasario 20 d. bei terorizmo. Pažymėtina, kad į kaltinimus nebuvo įtrauktas vasario 20 d. nužudytas gruzinų protestuotojas, o jo nužudymo aplinkybės oficialiai neatskleistos.

2019 m. Ukrainos generalinis prokuroras paskelbė, kad Maidano žudynių tyrimas baigtas. Prokuratūra pateikė visus savo įrodymus penkių "Berkut" narių teismo procese, kol 2019 m. gruodžio mėn. prezidento V. Zelenskio nurodymu Kijevo apeliacinis teismas juos paleido ir iškeitė į Donbaso separatistus. Teisme iki tos datos buvo išnagrinėti visi kaltinimo pateikti įrodymai, įskaitant nužudytų Maidano protestuotojų artimųjų, beveik visų sužeistų Maidano protestuotojų, kaltinimo liudytojų parodymus, žudynių vaizdo įrašus ir nuotraukas, teismo medicininės ir balistinės ekspertizės, tyrimo vietoje atliktus eksperimentus ir dokumentus. Daugumos "Berkut" gynybos aukų liudijimai taip pat buvo pateikti teisme prieš jam nutrūkstam, o nuosprendžio paskelbimo etapo tikėtasi 2020 m. pavasarį. Teismo procesas buvo sustabdytas dėl "Berkut" policininkų paleidimo ir apsikeitimo jais. Maidano žudynių procesas atnaujintas, nes dėl 2 "Berkut" policininkų, kurie iš mainų grįžo į Donbasą

separatistams, o už akių - 3 "Berkut" policininkams, kurie liko separatistų kontroliuojamame Donbase.

Viktorui Janukovyčiui, jo SBU, vidaus kariuomenės ir "Berkut" vadams už akių buvo pateikti kaltinimai dėl Maidano žudynių užsakymo, praėjus vos keleriems metams po šių žudynių, tačiau jie nebuvo patraukti atsakomybėn, nes gyveno Rusijoje arba Rusijos aneksuotame Kryme. 2021 m. lapkritį GPU ir DBR paskelbė, kad jų tyrimas dėl V. Janukovyčiaus, jo vidaus reikalų, gynybos ministrų, SBU, vidaus kariuomenės ir "Berkut" vadovų ir vadų kaltės dėl Maidano žudynių baigtas. Išplėsti kaltinimai jiems dėl žudynių apėmė teroristinio išpuolio įvykdymą, masines žudynes ir organizuotos nusikalstamos grupės sukūrimą.⁴ Berkut vadai ir nariai, buvęs prezidentas Viktoras Janukovyčius, jo SBU, vidaus reikalų ir vidaus kariuomenės vadovai bei vadai ir jų advokatai neigė savo dalyvavimą Maidano žudynėse ir teigė, kad Maidano lyderiai ir snaiperiai žudė Maidano protestuotojus.

Jei Janukovyčiaus vyriausybė, jos policija ir saugumo pajėgos ar bet kuri Janukovyčiui palanki "trečioji jėga" įvykdė šias masines žudynes, būtų galima tikėtis greito ir veiksmingo tyrimo ir baudžiamojo persekiojimo, kuriame būtų pateikti teismo balistikos ir medicinos įrodymai, sinchronizuoti vaizdo įrašai, liudytojų parodymai ir dokumentai, neginčijamai įrodantys tokių žudynių užsakymą ir dalyvavimą masinėse žudynėse. Naujosios vyriausybės buvo suinteresuotos atlikti tokius tyrimus ir baudžiamąjį persekiojimą bei atskleisti tokius įrodymus.

Tai didžiausias politinis nusikaltimas Ukrainoje ir vienas svarbiausių šiuolaikinėje 21st amžiaus Europoje. Dėl savo politinės reikšmės Maidano žudynių procesas Ukrainoje yra šimtmečio procesas. Maidano vyriausybės legitimumas didele dalimi priklausė nuo šių masinių žudynių, kurios galiausiai atvedė ją į valdžią. Yra aukščiausio lygio

žudynių metinių minėjimai, o prezidentas P. Porošenka daugiau nei 100 protestuotojų pomirtinai suteikė Ukrainos didvyrių titulus.

Maidano žudynės buvo vienas iš geriausiai, jei ne pats dokumentuotas masinių žudynių atvejis istorijoje. Protestuotojai buvo sušaudyti pačiame Kijevo centre, dalyvaujant tūkstančiams liudininkų ir daugiau kaip šimtui žurnalistų iš Ukrainos, Vakarų, Rusijos, Lenkijos ir kitų šalių. Žudynės buvo užfiksuotos daugybėje žurnalistų ir protestuotojų nufilmuotų vaizdo įrašų, kai kurių Ukrainos televizijos kanalų tiesioginėse transliacijose, interneto vaizdo srautuose ir ant įvairių pastatų įrengtose apsaugos kamerose. Nors šioje byloje buvo nužudyta kelios dešimtys Maidano protestuotojų, daugelis šių žudynių ir specialiosios policijos kuopos "Berkut" šaudymo akimirkų buvo užfiksuotos įvairiuose vaizdo įrašuose, o SBU "Alfa" snaiperių ir vadų bendravimas žudynių metu buvo perimtas ir įrašytas. Toks įrodymų kiekis yra beprecedentis tipinėse žmogžudysčių ar politinio smurto bylose.

Šioms žudynėms ir kitiems politinio smurto atvejams "Euromaidano" metu tirti buvo sukurtas specialus Ukrainos generalinės prokuratūros (GPU) skyrius. Jame dirbo daugiau kaip 200 žmonių. GPU turi ir aukštos kvalifikacijos tyrėjų, ir išteklių, kad nustatytų tiek protestuotojų žudynių Maidane organizatorius ir vykdytojus, tiek policiją ir kitus su šiuo nusikaltimu susijusius asmenis. Dauguma jų 2019 m. buvo perkelti į Valstybinį tyrimų biurą (DBR) tęsti tyrimo. Viso tyrimo metu GPU vadovavo Maidano politikai arba P. Porošenkos ir V. Zelenskio patikėtiniai, kurie dėl žudynių viešai kaltino V. Janukovyčių ir "Berkut" policiją. Jie atrinko ir prižiūrėjo Maidano žudynių tyrėjus. Maidano aukų advokatai, kurie patys buvo Maidano aktyvistai, viešai palaikė GPU tyrimą po to, kai iš pradžių kritikavo jį dėl per lėto.

Ir atvirkščiai, jei protestuotojų žudynėse dalyvavo Maidano vadovybės nariai ir Maidano ar su Maidanu susiję šauliai, tikėtina, kad tyrimų ir baudžiamojo persekiojimo sparta ir veiksmingumas būtų priešingi. Ir būtų tikimasi, kad tokio dalyvavimo įrodymai bus nuslėpti, o įrodymai apie vyriausybinių pajėgų dalyvavimą bus suklastoti arba jų nebus.

Oficialus Ukrainos generalinės prokuratūros tyrimas nuo pat tyrimo pradžios viešai ir nuosekliai neigė, kad Maidano opozicija buvo susijusi su žudynėmis. GPU, 2014 m. balandžio mėn. suėmusi specialiosios kuopos "Berkut" policininkus ir pateikusi jiems kaltinimus dėl vasario 20 d. žudynių, ne kartą viešai neigė, kad kokie nors snaiperiai šaudė į protestuotojus iš Maidano kontroliuojamų pastatų, pavyzdžiui, viešbučio "Ukraina", arba teigė, kad vykstantis tyrimas to nepatvirtina. Tuometinis Kijevo srities SBU vadovas buvo apkaltintas atsakomybe už kai kurių vasario 18 ir 19 d. nužudytų Maidano protestuotojų nužudymą, įsakęs SBU operacijai perimti Profsajungų pastato kontrolę.

Kiti "Berkut" policininkai buvo apkaltinti 33 protestuotojų sužeidimu vasario 18-19 d. Tačiau "Berkut" policininkų teismas neprasidėjo, nes teismai juos paleido ir jie atsidūrė Rusijoje.

GPU nurodė, kad vasario 20 d., prasidėjus žudynėms Maidane, prie Muzikos konservatorijos ir Maidano rajone nežinomi asmenys nužudė keturis policininkus ir kelias dešimtis sužeidė. 2018 m. GPU apkaltino Maidano protestuotoją dviejų policijos pareigūnų nužudymu po to, kai jis savo interviu Ukrainos žiniasklaidai 2014 ir 2016 m. viešai prisipažino dėl tokio nužudymo ir (arba) sušaudymo p, o įsikišus Ukrainos generaliniam prokurorui, kuris buvo vienas iš Maidano lyderių, jis buvo paleistas ir pabėgo iš Ukrainos.

Tačiau vyriausybė, atlikusi dviejų susijusių politinio smurto per Maidaną atvejų tyrimus, nustatė, kad jie buvo inscenuoti arba suklastotos vėliavos. 2020 m. kovo 27 d. Ukrainos policija nutraukė tyrimą dėl Dmytro Bulatovo pagrobimo, kankinimo ir nukryžiovimo per Maidaną, nes tyrimo metu buvo nustatyta, kad nusikaltimo "nebuvo" ir jis galėjo būti "inscenuotas". Iš jo tiriamos baudžiamosios bylos dokumentų matyti, kad D. Bulatovo bendrininkai Automaidane 2014 m. po Maidano ir 2019 m. liudijo, kad jis pats inscenizavo savo pagrobimą, kankinimą ir nukryžiovimą. Vienas iš jų liudijo, kad Bulatovas prieš pat savo dingimą jam pasakė, jog planuoja inscenuoti savo paties pagrobimą. Kitas liudijo, kad iš Bulatovo ir kitų Maidano aktyvistų girdėjo apie tai, jog reikia tam tikros "užingos informacijos", kad Automaidanas atgautų populiarumą, ir kad jo inscenuotas pagrobimas to pasiektų. Kiti Automaidano lyderiai liudijo, kad Bulatovo pagrobimui ir kankinimui nebuvo jokio pagrindo, nes jis prieš porą dienų buvo pašalintas iš Automaidano vadovybės, o jo paties pagrobimo inscenizaciją jie laikė realia galimybe. Du iš jų taip pat paliudijo, kad lengvos žaizdos ir jo išvaizda neatitiko jo teiginių apie pagrobimą ir kankinimą savaitę be maisto. Vyriausybės teismo medicinos ekspertas savo ekspertizės išvadoje, skirtoje tyrimui po Maidano, nustatė, kad Bulatovo žaizdas, įskaitant ausies gabalėlio nupjovimą, galėjo pasidaryti jis pats arba kas nors kitas jo sutikimu, naudodamas sterilias medžiagas ir dezinfekuodamas žaizdas, nes jos neturėjo jokių infekcijos požymių. Vyriausybės teismo medicinos ekspertas taip pat nustatė, kad ant jo rankų nebuvo jokių sužalojimų, kurie atitiktų tai, kad Bulatovui buvo uždėti antrankiai.⁵ Tai atitinka buvusio P. Porošenko bendražygio ir parlamentinio komiteto vadovo Davido Žvanijos parodymus Maidano metu ir po jo. Jis teigė, kad Maidano lyderiai, kuriuos jis įvardija, inscenizavo pagrobimą ir

Bulatovo nukryžiavimą ir daugelį kitų garsių smurto atvejų, pavyzdžiui, Maidano žudynes.⁶

Kitu atveju Lvovo karinė prokuratūra, atlikusi tyrimą, nustatė, kad Chmelnyckio mieste vienas pagyvenęs Maidano protestuotojas buvo nužudytas ir keli sužeisti kito Maidano protestuotojo iš SBU verandos, kurią vėliau užėmė Maidano protestuotojai. Tokias kulų trajektorijas parodė teismo balistinės ekspertizės.⁷ GPU panaikino šį tyrimą kaip politiškai netinkamą ir apkaltino SBU pareigūną Alfą dėl šaudymo į protestuotojus iš antrojo aukšto SBU pastato viduje. Tačiau Ukrainos saugumo tarnyba viešai pareiškė, kad GPU tyrimas buvo suklastotas. Tai atitinka turinio analizę, rodančią, kad į protestuotojus buvo šaudoma iš SBU prieangio, o ne iš antrojo aukšto.⁸

Ankstesni tyrimai ir prieštaringi pasakojimai apie Maidano žudynes

Nepaisant Maidano žudynių svarbos Ukrainos ir pasaulio politikai, jos buvo tik kelių mokslinių tyrimų objektas. Išsamiaame tyrime, pagrįstame racionalių pasirinkimo ir instrumentinio racionalių veiksmo teorijomis ir daugybės įvairių duomenų, pavyzdžiui, sinchronizuotų vaizdo įrašų, radijo perėmimo įrašų, liudininkų parodymų, socialinės žiniasklaidos įrašų ir žiniasklaidos pranešimų analize, padaryta išvada, kad protestuotojų žudynės Maidane buvo ne nesėkmingas valdžios bandymas nuslopinti "Euromaidano" protestus, o sėkminga netikros vėliavos operacija. Šią operaciją organizavo ir slaptai vykdė Maidano vadovybės elementai ir paslėptos ginkluotų šaulių arba "snaiperių" grupės, siekdami laimėti asimetrinį konfliktą per "Euromaidaną" ir užgrobti valdžią Ukrainoje. Žudyti ir protestuotojus, ir policiją, ir vien protestuotojus arba vien protestuotojus V. Janukovyčiaus ir jo vyriausybės, tačiau kai kurių kraštutinių dešiniųjų ir oligarchinės opozicijos lyderių racionalių savanaudiškų interesų požiūriu buvo itin neracionalu. Analizė parodė, kad kraštutinių dešiniųjų

organizacijos, tokios kaip "Dešinysis sektorius" ir "Svoboda", ir oligarchinės organizacijos, tokios kaip Tėvynės partijos dalis, kuri po "Euromaidano" įkūrė Liaudies frontą, tiesiogiai ar netiesiogiai dalyvavo šiose policijos ir protestuotojų žudynėse. Tačiau šiame tyrime nebuvo galima nustatyti konkretaus konkrečių politinių organizacijų dalyvavimo pobūdžio ir laipsnio bei konkrečių organizatorių ir "snaiperių" tapatybių, nes jis rėmėsi tik viešai prieinama informacija ir buvo susijęs su šių žudynių politinių aspektų, o ne konkrečių asmenų vaidmens tyrimu. (Katchanovski, 2015a).

Tyrimas parodė, kad slaptos ginkluotos Maidano grupės, tokios kaip specialioji Maidano kuopa, įsikūrusios visų pirma Muzikos konservatorijos ir profsąjungų pastatuose, pažeidė Janukovyčiaus ir Maidano lyderių susitarimą dėl paliaubų ir 2014 m. vasario 20 d. ankstų rytą pradėjo žudynes, šaudydamos koviniais šaudmenimis į "Berkut" ir vidaus kariuomenės dalinius, sukeldamos masines aukas ir priversdamos juos atsitraukti. Tuomet tokios pasislėpusių šaulių arba "snaiperių" grupės masiškai žudė nieko neįtariančius Maidano protestuotojus iš Maidano kontroliuojamų pastatų arba teritorijų, pavyzdžiui, viešbučio "Ukraina", banko "Arkada", Žovtnevių rūmų, Horodeckio gatvės ir Muzeinijos gatvės pastatų. Atlikus analizę nustatyta, kad specialioji "Berkut" kuopa greičiausiai šaudė į Maidano "snaiperius" ir kaip perspėjimą, kad sustabdytų neginkluotų protestuotojų veržimąsi į prezidento administraciją ir šio veržimosi metu evakuotų vidaus kariuomenės dalinius iš Žovtnevių rūmų. Tačiau tyrime neatmetama galimybė, kad policija nužudė ar sužeidė kai kuriuos protestuotojus, ypač ginkluotus, nes viešai prieinamos informacijos apie daugelio protestuotojų apšaudymo aplinkybes trūksta. Analizėje nerasta patikimų įrodymų apie "trečiąją jėgą", t. y. Rusijos ar Vakarų valdžios snaiperius ar žudynių organizatorius. (Žr. Katchanovski, 2015a). Šia akademine studija naudojosi GPU, atlikdama Maidano žudynių tyrimą, ir įvairios šalys per Maidano žudynių teismo procesą.⁹

Pagrindines Katchanovski (2015a, 2016a) tyrimo išvadas pakartojo Hahn (2018). Kitame tyrime pateikta daugiau kraštutinių dešiniųjų dalyvavimo Maidano žudynėse įrodymų, visų pirma kai kurių kraštutinių dešiniųjų organizacijų narių vieši prisipažinimai, kad jie žudė ir sužeidė policijos pareigūnus, ir teismo sprendimai, atskleidžiantys GPU tyrimus dėl tokio dalyvavimo (Katchanovski, 2020a). Nemažai kitų akademinių tyrimų, ypač remiantis Katchanovski (2015a) tyrimu ir kitais šaltiniais, teigė arba laikė tikėtina, kad Maidano žudynės buvo įvykdytos dalyvaujant kraštutiniams dešiniams (žr., pavyzdžiui, Bandeira (2019, p. 206-207); Cohen (2018); Hahn (2018); Lane, 2016; Mandel, 2016; Sakwa, 2015, p. 90-92).

Kudelia (2018) teigia, kad smurtą pradėjo Maidano protestuotojai, kurie nužudė ir sužeidė daug policininkų, o "Berkut" policija savo ruožtu išžudė neginkluotus protestuotojus. Kitame tyrime nustatytas reikšmingas kraštutinių dešiniųjų įsitraukimas į smurtą per Maidaną, tačiau konkrečiai Maidano žudynių nenagrinėjo (Ishchenko, 2016).

Kai kuriuose kituose "Euromaidano" tyrimuose, priešingai, protestuotojų žudynės priskiriamos prieš riaušes kovojančiai policijai "Berkut" arba Ukrainos saugumo tarnybos ir vidaus kariuomenės snaiperiams. (Žr. pavyzdžiui, Marples ir Mills, 2014; Wilson, 2014). Tačiau jie nebuvo pagrįsti išsamia šio lemiamo politinio smurto atvejo analize ir nekritiškai priėmė Maidano politikų bei Ukrainos ir Vakarų žiniasklaidos teiginius apie žudynių vykdytojus ir organizatorius. Maidano opozicijos lyderiai žudynių metu ir iškart po jų viešai kaltino valdžios snaiperius iš SBU "Alfa" ir vidaus kariuomenės padalinių "Omega" bei specialiosios kuopos "Berkut" Janukovyčiaus įsakymu įvykdžius protestuotojų žudynes.

Pavyzdžiui, Wilson (2014), remdamasis Maidano aktyvistais ir Ukrainos žiniasklaidos pranešimais, teigė, kad vyriausybės snaiperiai, vadovaujami vidaus kariuomenės ir SBU "Alfa" vadų, masiškai žudė Maidano

protestuotojus nuo vyriausybės pastatų, viešbučio "Ukraina" ir viešbučio "Kozatsky", o vienas snaiperis žuvo viešbutyje "Ukraina". Tačiau vidaus kariuomenės ir SBU "Alfa" vadams, įvardytiems kaip atsakingiems už žudynes, Ukrainos prokuratūra nepateikė kaltinimų, o kai kurie iš jų po Maidano toliau ėjo vadovaujančias pareigas. Įrodymai, tokie kaip "Svoboda" lyderių pareiškimai prieš žudynes apie viešbučio "Ukraina" perėmimą į savo kontrolę, vaizdo įrašai ir Maidano protestuotojų bei viešbučio darbuotojų liudijimai, parodė, kad viešbutį "Ukraina" ir Kozatskio viešbutį žudynių metu kontroliavo Maidanas (žr. Katchanovski, 2015a).

Tačiau ankstesniuose tyrimuose nebuvo sistemingai nagrinėjami Maidano žudynių teismų ir tyrimų metu surinkti įrodymai. Nėra nė vieno akademinio tyrimo apie Maidano žudynių teismus ir vyriausybinius tyrimus. Kadangi šis itin svarbus politinio smurto atvejis yra labai politizuotas, akademinė teismų procesų ir tyrimų atskleistų duomenų analizė galėtų padėti nustatyti, kuri "Euromaidano" konflikto pusė dalyvavo šiose masinėse žudynėse.

Tuometinis prezidentas P. Porošenka, Nacionalinio saugumo ir gynybos tarybos vadovas Oleksandras Turčynovas ir SBU vadovas 2015 m. vasario mėn. pareiškė, kad Rusijos prezidento Vladimiro Putino padėjėjas Vladislavas Surkovas asmeniškai koordinavo užsienio "snaiperius" Maidane, tačiau nepateikė jokių tai patvirtinančių įrodymų. Tačiau Porošenkos frakcijos parlamente narys Serhijus Leščenko atskleidė, kad Surkovas į Kijevą lėktuvu atvyko jau pasibaigus žudynėms. Vėliau Ukrainos generalinis prokuroras ir jo departamento, atsakingo už Maidano žudynių tyrimą, vadovas pareiškė, kad jie neturi įrodymų apie tokį Surkovo ir Rusijos snaiperių dalyvavimą žudynėse.¹⁰

Vakarų vyriausybės ir organizacijos, pavyzdžiui, Europos Sąjunga (ES), grasindamos sankcijomis tiesiogiai arba netiesiogiai kaltino Janukovyčiaus vyriausybę ir

vyriausybines pajėgas dėl Maidano protestuotojų žudynių, kai jos įvyko ir po to, kai jos įvyko, ir prieš atliekant bet koki tyrimą. Pavyzdžiui, JAV viceprezidentas Joe Bidenas 2014 m. vasario 20 d. iškart po žudynių kalbėjosi su V. Janukovyčiumi ir pareikalavo išvesti saugumo pajėgas, ypač snaiperius ir sukarintus dalinius, labiausiai atsakingus už smurtą.¹¹ Žudynių metu JAV ambasadoriumi Rusijoje dirbęs Michaelas McFaulas pareiškė, kad šias masines žudynes įvykdė V. Janukovyčiaus vyriausybė. Jis atmetė Katchanovski (2015a) išvadas ir kaip įrodymą nurodė neidentifikuotus ir neatskleistus JAV vyriausybės duomenis.¹² Tačiau JAV ambasadorius Ukrainoje 2015 m. per jų vizitą žudynių vietoje J. Bidenui pasakė, kad "snaiperiai" buvo ant aplinkinių pastatų. Tai prieštaravo GPU tyrimo išvadoms, kad protestuotojus žudė "Berkut" policija ant žemės, o ne kokie nors snaiperiai aplinkiniuose pastatuose, tačiau tai atitiko Katchanovski (2015a) išvadas.¹³ Ukrainos generalinis prokuroras 2014 m. pareiškė, kad Maidano žudynių vaizdo įrašus perdavė FTB, kad būtų pagerinta jų kokybė.¹⁴ Tačiau JAV ir kitų Vakarų šalių vyriausybės savo žvalgybos vertinimų ir kitos su šiomis žudynėmis susijusios informacijos neskelbė, taip pat nebuvo atskleisti ir tokio, kaip teigiama, FTB dalyvavimo Maidano žudynių tyrime rezultatai.

Vakarų vyriausybės ir organizacijos apskritai ignoravo Maidano žudynių procesus ir tyrimus, nors šios masinės žudynės buvo vienas rimčiausių žmogaus teisių pažeidimų šiuolaikinėje Ukrainoje ir Europoje apskritai ir turėjo esminę politinę reikšmę už Ukrainos ribų. Daugelis aukščiausių Vakarų pareigūnų per savo vizitus į Ukrainą pagerbė nužudytų protestuotojų atminimą žudynių vietoje. Tokia Vakarų vyriausybių pozicija dėl Maidano žudynių tyrimo ir teismo procesų kontrastuoja su jų įvairiais viešais pareiškimais ir kitokio pobūdžio dalyvavimu kitose politiškai svarbiose baudžiamosiose bylose ir procesuose, pvz.

kaip Julijos Tymošenko teismo procesas V. Janukovyčiaus prezidentavimo laikotarpiu, korupcijos atvejai Ukrainos vyriausybėje po "Euromaidano" ir sėkmingas JAV administracijos spaudimas pašalinti Viktorą Šokiną iš GPU vadovo pareigų. Panašiai ES nerodė susidomėjimo šių masinių žudynių tyrimais, nors nutekintame perimtame telefoniniame pokalbyje su ES užsienio reikalų vadovu Estijos užsienio reikalų ministras minėjo Maidano gydytojų komandos vadovą Olhą Bohomoletsą, nurodydamas protestuotojų ir policininkų žaizdų panašumą ir nurodydamas, kad kai kurie Maidano lyderiai pasamdė "snaiperius" ir stabdė tyrimą.¹⁵ Europos Parlamentas atmetė 17 vieno iš savo narių prašymų įtraukti į darbotvarkę Maidano ir Odesos žudynių tyrimus.¹⁶

Priešingai, Rusijos vyriausybė ir žiniasklaida, taip pat buvęs prezidentas V. Janukovyčius ir po žudynių į Rusiją pabėgę buvę aukščiausi jo vyriausybės pareigūnai iš karto po žudynių pareiškė, o vėliau dažnai kartojo, kad Maidano žudynės buvo kai kurių Maidano lyderių, radikalių Maidano opozicijos elementų ir JAV vyriausybės įvykdytas perversmas arba fašistinis perversmas. Tačiau jie nepateikė pakankamai įrodymų savo teiginiams pagrįsti. Pavyzdžiui, tokius teiginius V. Janukovyčius 2017 m. pateikė savo laiškuose JAV prezidentui Donaldui Trumpui, Vokietijos, Prancūzijos, Lenkijos ir Rusijos vadovams, Europos Tarybai ir Europos Parlamentui. Šiuose laiškuose jis įvardijo tokius Liaudies fronto lyderius, kaip Oleksandras Turčynovas (laikinais einantis prezidento pareigas po V. Janukovyčiaus nuvertimo ir dabartinis Nacionalinio saugumo ir gynybos tarybos vadovas), Andrijus Parubijus (Maidano savigynos vadovas ir dabartinis Ukrainos parlamento vadovas), Serhijų Pašynskį (prezidento administracijos vadovą valdant Turčynovui ir dabartinį Ukrainos parlamento Nacionalinės gynybos ir saugumo komiteto vadovą) ir Arseną Avakovą (dabartinį vidaus reikalų ministrą) kaip Maidano žudynių organizatorius. V. Janukovyčius pareiškė

interview, Ukrainos ir Rusijos teismų liudijimuose, laiške D. Trumpui ir kitiems užsienio valstybių vadovams, kad jis turi dokumentų ir liudytojų, patvirtinančių jo teiginius. Tačiau jis tokių įrodymų neskelbė, motyvuodamas galimomis grėsmėmis liudytojams Ukrainoje. Jis paragino atlikti tarptautinį šios masinės žudynės tyrimą ir pareiškė, kad tada pateiks tokius įrodymus.¹⁷

Oleksandras Jakymenka, V. Janukovyčiaus laikų SBU vadovas, Rusijos teisme dėl "Maidano perversmo" 2016 m. pabaigoje liudijo, kad SBU nurodė kelis Maidano snaiperius, kurie žudė policiją ir protestuotojus, ir kad tarp jų buvo keli gruzinai, buvęs SBU karininkas Alfa, kuris vėliau, kaip pranešama, dirbo partijos "Tėvynė" apsaugoje. Jis taip pat įvardijo Volodymyrą Parasiuką, vadovavusį specialiajai Maidano kuopai, įkurtai Muzikos konservatorijoje padedant Dešiniajam sektoriui, ir jo tėvą kaip Maidano "snaiperius". Buvęs SBU vadovas teigė, kad per 2014 m. vasario 20 d. Maidano žudynes SBU nustatė 10 snaiperių Muzikos konservatorijoje, gavo jų nuotraukas, o tada susekė penkis iš jų, įeinančius į viešbutį "Ukraina", tačiau kitų penkių snaiperių pėdsakus pametė.¹⁸ Buvęs V. Janukovyčiaus administracijos vadovas Andrijus Kliujevas 2016 m. pabaigoje pareiškė, kad vienas iš Maidano lyderių samdė snaiperius iš Gruzijos ir Baltijos šalių. Jis įvardijo Pašynskį kaip šį lyderį ir vieną iš Gruzijos snaiperių, kurį savo apklausos protokole nurodė vyresnieji Dešiniojo sektoriaus aktyvistai.

Pranešama šio "snaiperio" padėtis atitinka vienintelį neuždraustą Maidano rajono pastatą, esantį netoli viešbučio "Dnipro" ir nurodytą Katchanovski (2015, p. 18-19). Pranešamą gruzinų snaiperį su kaukazietišku akcentu sudaro vienas iš nenustatytų snaiperių perimtame jų koordinuoto šaudymo radijo ryšio įrašė (vaizdo įrašo A priedas). Kliujevas taip pat teigė, kad Turčynovas, Parubijus ir Pašynskis organizavo policijos ir protestuotojų žudynes

ir pasitelkė "Dešinįjį sektorių" bei Maidano partijų, įskaitant kraštutinių dešiniųjų partiją "Svoboda", lyderius.¹⁹ Tačiau jis nepaskelbė konkrečių įrodymų, pagrindžiančių jo teiginius.

Kai kurios tarptautinės organizacijos savo ataskaitose išnagrinėjo Maidano žudynių procesą ir tyrimus, tačiau pačios neatliko šių masinių žudynių tyrimų ir ignoravo akademines žudynių studijas. Jos nekvestionavo oficialių tyrimo išvadų, kad už protestuotojų žudynes atsakingos V. Janukovyčiaus vyriausybės įsakymu paskirtos vyriausybės pajėgos, ir rėmėsi tyrimo išvadomis. Europos Tarybos tarptautinė patariamoji grupė 2015 m. ataskaitoje nustatė, kad tyrimą stabdė, visų pirma Vidaus reikalų ministerija ir GPU. Ataskaitoje atskleista, kad, priešingai nei teigiama viešai, oficialus tyrimas turėjo įrodymų, kad "šauliai" nužudė mažiausiai tris protestuotojus iš viešbučio "Ukraina" arba Muzikos konservatorijos ir kad mažiausiai 10 protestuotojų nužudė nenustatyti "snaiperiai" nuo pastatų stogų. 2019 m. JT ataskaitoje teigiama, kad "nė vienas asmuo, atsakingas už žudymo veiksmus ar smurtinę mirtį, nebuvo patrauktas baudžiamojon atsakomybėn... tai kelia susirūpinimą dėl valdžios institucijų tikrojo ketinimo užtikrinti atskaitomybę ir teisingumą aukoms".²⁰

Interpolas atmetė GPU prašymus įtraukti buvusį prezidentą V. Janukovyčių, kelis jo ministrus, specialiosios kuopos "Berkut" vadą ir narius į ieškomų asmenų sąrašą dėl kaltinimų žmogžudystėmis Maidane, nes ši tarptautinė policijos organizacija nusprendė, kad šie kaltinimai yra politinis persekiojimas."²¹ Ukrainos parlamentas iš karto po V. Janukovyčiaus nuvertimo kreipėsi į Tarptautinį baudžiamąjį teismą (TBT) su prašymu ištirti šį ir kitus politinio smurto per "Euromaidaną" atvejus. Tačiau, kaip pranešama, 2014 m. rudenį GPU informavo teismo atstovus, kad Ukrainos teisėsaugos institucijos nesuinteresuotos padėti tokiam TBT tyrimui. (Žr.

Katchanovski, 2015a, p. 8). Kaip ir buvo tikėtasi remiantis TBT įstatais ir precedентаis, TBT pasiūlė nenagrinėti Maidano žudynių bylos ir kitų politinio smurto per "Euromaidaną" atvejų, nes jie nelaikytini nusikaltimais žmoniškumui.²²

2015 m. birželio mėn. "Euromaidano SOS", kitų Maidano organizacijų ir nužudytų protestuotojų advokatų ataskaitoje taip pat padaryta išvada, kad vyriausybės tyrimas buvo neveiksmingas ir buvo stabdomas. Pažymėtina, kad organizacija "Bellingcat" neatliko jokios Maidano žudynių analizės, nors jos įkūrėjas žadėjo tai padaryti.²³

Vakarų didžioji žiniasklaida, išskyrus kai kurias išimtis, pirmiausia susijusias su V. Janukovyčiaus liudijimu, neaprašė Maidano žudynių teismo procesų ir tyrimų. Atlikus "Google" naujienų paiešką, nepavyko rasti jokių pranešimų apie svarbiausius šių teismų ir tyrimų atskleidimus ar įrodymų apie protestuotojų žudynes, kurias surengė "snaiperiai" iš Maidano kontroliuojamų pastatų, ir kraštutinių dešiniųjų organizacijų surengtas policijos žudynes. Vakarų didžioji žiniasklaida, su keliomis svarbiomis išimtimis, aiškiai arba netiesiogiai priskyrė Maidano žudynes "Berkut" policijai arba vyriausybės "snaiperiams", atmetė žudynes po netikra vėliava kaip sąmokslą ir apskritai pakartojo Ukrainos vyriausybės pareiškimus ir prokuratūros kaltinimus kaip nominalią vertę.²⁴

Buvo kelios didelės išimtys. 2014 m. "Reuters" atliktame tyrime pranešta, kad kaltinimo byla prieš "Berkut" narius buvo problemiška, nes daugiausia buvo remiamasi vaizdo įrašais ir nuotraukomis, o kai kurie svarbūs įrodymai buvo iškraipyti arba ignoruojami.²⁵ 2014 m. Vokietijos televizijos "Monitor ARD" programos tyrimo reportaže pranešta, kad vyriausybės tyrimu buvo manipuluojama ir kad paslėpti šauliai, kurie taikėsi į protestuotojus, buvo įsikūrę viešbutyje "Ukraina".²⁶ 2015 m. BBC parengtame tiriamajame reportaže buvo patvirtintos Katchanovski (2015a) ir ankstesnių šio tyrimo versijų išvados dėl slapto ginkluotų protestuotojų buvimo prie Muzikos konservatorijos ir jų šaudymo į policiją. Jame taip pat pranešta apie

neįvardyto GPU prokuroro pareiškimas, kad jis nagrinėjo versiją, jog tiek policiją, tiek protestuotojus nužudė tie patys šauliai.²⁷ Italijos, Izraelio ir JAV televizijų dokumentiniai filmai, Makedonijos televizija ir Rusijos žiniasklaida 2018-20 m. parodė aštuonių buvusių Gruzijos kariškių liudijimus. Jie teigė, kad priklausė Maidano snaiperių grupėms, kurioms priklausė snaiperiai iš Gruzijos, Baltijos šalių ir Parasiuko vadovaujamos grupės viešbutyje "Ukraina" bei Muzikos konservatorijoje, ir kad Maidano lyderiai bei buvę Gruzijos vadovai jiems įsakė išžudyti ir policiją, ir protestuotojus bei nužudyti tuometinį prezidentą V. Janukovyčią ir kad jie buvo tokių Maidano snaiperių žudynių liudininkai arba patys jose dalyvavo.²⁸

Ukrainos žiniasklaidos pranešimuose, išskyrus kai kurias reikšmingas išimtis, dažniausiai buvo pateikiama Maidano vyriausybės ir GPU prokuratūros versija apie žudynes. Šiuose reportažuose, su tam tikromis išimtimis, buvo nutylėti svarbiausi šių teismų ir tyrimų metu atskleisti įrodymai, leidžiantys manyti, kad protestuotojus iš Maidano kontroliuojamų pastatų išžudė šauliai, o policiją - kraštutiniai dešinieji. Nors žudynių metu ir netrukus po jų Ukrainos žiniasklaidos pranešimuose buvo įvairių įrodymų apie "snaiperius" viešbutyje "Ukraina" ir kitose Maidano kontroliuojamose vietose, vėliau tokie pranešimai tapo reti, nors vasario 20 d.th žudynių teismo procese tokių įrodymų atsirado daug daugiau.

Tuo tarpu Rusijos žiniasklaidoje vyravo žudynių su netikra vėliava teorija. Tačiau Rusijos žiniasklaida, su tam tikromis išimtimis, taip pat nepranešė apie Maidano žudynių teismo proceso ir tyrimo atskleidimus. Rusijos žiniasklaida dažnai perteikdavo V. Janukovyčiaus ir jo buvusios vyriausybės narių, kurie rado prieglobstį Rusijoje, bei pačių gruzinų snaiperių pareiškimus apie šias žudynes.

Duomenys

Šiame straipsnyje analizuojama daugiau kaip 350 valandų Maidano žudynių teismo procesų vaizdo įrašų. Šiuose vaizdo įrašuose yra oficialūs tiesioginių transliacijų įrašai iš visų teismo posėdžių, susijusių su vasario 20 d. Maidano protestuotojų nužudymu ir sužeidimu.²⁹ Visi šie įrašai, paskelbti "YouTube", yra viešai prieinami. Juose pateikiami įrodymų, susijusių su 48 iš 49 Maidano protestuotojų nužudymu ir maždaug pusės sužeistų Maidano protestuotojų sužeidimu vasario 20 d., tyrimai, sužeistų protestuotojų, nužudytų protestuotojų giminaičių, kaltinimo liudytojų, nušalinimo liudytojų prisiekusiųjų parodymai, įskaitant buvusį prezidentą Janukovyčių ir Janukovyčiui vadovavusį vidaus kariuomenės vadą, teismo balistinių ir medicininių ekspertizių bei vyriausybės ekspertų atliktų tiriamųjų eksperimentų rezultatus, SITU modelį, pagal kurį buvo nužudyti 3 protestuotojai, ir Maidano žudynių vaizdo įrašus bei nuotraukas, susijusias su konkrečiais nužudytais ir sužeistais protestuotojais.

A, B, C, D, E, F ir H internetiniuose vaizdo įrašų prieduose pateikiamos trumpos atitinkamos ištraukos iš įvairių Maidano žudynių vaizdo įrašų ir sužeistų Maidano protestuotojų bei kaltinimo liudytojų parodymai Maidano žudynių teisme ir tyrime apie snaiperius Maidano kontroliuojamuose pastatuose ir teritorijose bei atitinkamų teismo medicinos ir ekspertizių rezultatai. balistiniai tyrimai iš bandomųjų įrašų (žr. internete arba kaip įterptus vaizdo įrašus).³⁰ Vaizdo įrašai sinchronizuoti naudojant kalbas iš Maidano scenos. Laikas sutampa su panašia sinchronizacija paremtais žudynių vaizdo įrašų rinkiniais, kurie naudojami teismo proceso metu kaip įrodymai.³¹

Absoliučią daugumą liudytojų parodymų davė tiesioginiai liudytojai. Netiesioginių liudytojų parodymus apie Maidano snaiperius daugiausia duoda Maidano protestuotojai ir politikai bei Maidaną palaikantys žurnalistai. Tokie "pareiškimai prieš interesus" perduoti

netiesioginių liudytojų parodymai pripažįstami JAV, Kanados ir kitų Vakarų šalių baudžiamojoje teisėje ir teisiniuose procesuose.³²

Analizėje pateikiama informacija apie GPU tyrimus dėl šių protestuotojų ir policijos žudynių daugiau kaip 2 500 teismų sprendimų. Šie teismų sprendimai yra viešai prieinami oficialioje internetinėje Ukrainos teismų sprendimų duomenų bazėje. Tačiau šiuose sprendimuose nenurodomos tiriamų asmenų pavardės.³³ Taip pat nagrinėjami prokurorų, Maidano aukų advokatų ir "Berkut" advokatų interviu žiniasklaidoje ir įvairūs žiniasklaidos pranešimai apie Maidano žudynių procesus ir tyrimus.

Teismo ir tyrimo liudijimai

Nors oficialus tyrimas neigė snaiperių buvimą šiuose Maidano kontroliuojamuose pastatuose ir teritorijose, absoliuti dauguma iš 72 sužeistų Maidano protestuotojų, kurių nušovimu vasario 20 d. kaltinami "Berkut" policininkai ir kurių parodymai buvo atskleisti teisme, teisme ir (arba) tyrime paliudijo, kad į juos šaudė snaiperiai iš Maidano kontroliuojamų pastatų ar teritorijų, kad jie patys matė ten esančius snaiperius ir (arba) kad kiti Maidano protestuotojai per žudynes jiems pasakojo apie tokius snaiperius. Mažiausiai 28 sužeisti protestuotojai teisme ir (arba) tyrime paliudijo, kad į juos buvo šaudoma iš viešbučio "Ukraina", banko "Arkada" ir Žovtnevių rūmų, Muzeinijos gatvės ir Horodeckio gatvės pastatų bei kitų Maidano kontroliuojamų pastatų ar teritorijų. Mažiausiai 30 sužeistų Maidano protestuotojų paliudijo, kad jie matė snaiperius šiose vietose ir (arba) kiti protestuotojai jiems pasakojo apie snaiperius šiose Maidano kontroliuojamose vietose. (Žr. vaizdo įrašų D priedą ir 1 žemėlapi).

[Žemėlapis 1 apie čia]

Pavyzdžiui, Borisas Charčiukas 2016 m. rugsėjo 22 d. teismo proceso metu liudijo, kad jį sužeidė snaiperis pro viešbučio "Ukraina" langą. Jis sakė, kad buvo nušautas iš karto

po to, kai viešbučio "Ukraina" lange tarp ketvirtojo ir šeštojo aukštų pamatė du asmenis juodais drabužiais ir juodomis balaklavomis, iš kurių vienas taikėsi į šautuvą. Kai Charčiukas sušuko "snaiperiai", jis pastebėjo, kad kitam šalia jo esančiam protestuotojui buvo šauta į nugarą, o jis pats buvo sužeistas į ranką, kai atsisuko pažiūrėti į šį protestuotoją. Kharchuk pademonstravo savo paties padėtį šūvio momentu ir savo įėjimo ir išėjimo žaizdų vietas dideliu vertikaliu kampu. Visos jos rodo, kad šauta iš viešbučio krypties ir aukščio, o ne iš "Berkut" policijos ant žemės. (Vaizdo įrašo D priedas).

Volodymyras Venčakas sako, kad buvo sužeistas į nugarą iš viešbučio "Ukraina". Andrii Khalak tiriamojo eksperimento vaizdo įrašė teigė, kad jis buvo nušautas iš viešbučio "Ukraina", atsižvelgiant į jo padėtį ir žaizdų vietą. Ivanas Filipovičius tyrimo eksperimento vietoje metu pasiūlė, kad jis buvo sužeistas iš Žovtnevių rūmų, remdamasis savo padėtimi ir vietomis bei stačia jo įėjimo ir išėjimo žaizdų kryptimi. Petro Ladym tyrimo metu parodė, kad buvo šaudoma iš viešbučio "Ukraina" ir kad jis matė snaiperius Žovtnevių rūmų languose, šaudančius į žmones. Ivanas Pliš pareiškė, kad jis buvo sužeistas netoli Žovtnevių rūmų į pakaušį iš viešbučio "Ukraina" ir kad ant viešbučio "Ukraina" stogo matė 3-5 asmenis su ginklais, tarp jų ir su, kaip matyti, automatu.

Pavlo Onufriivas tyrimo metu paliudijo, kad ant šio viešbučio ir Žovtnevių rūmų stogų buvo vienas ar du juodomis uniformomis vilkintys snaiperiai ir kad jį nušovė snaiperis, kuris galėjo būti ant viešbučio arba Žovtnevių rūmų stogo. Šiuos du Maidano kontroliuojamus pastatus kartu su banku "Arkada" jis atpažino žemėlapyje ir keletą nenustatytų pastatų, prie kurių jis pro žiūronus matė snaiperius. Jurijus Slyvka teisme ir tyrimo metu parodė, kad matė tris snaiperius, kurie šaudė į Maidano protestuotojus nuo viešbučio "Ukraina" stogo ir lango. Vitalijus Karpynas teisme ir per tiriamąjį eksperimentą teigė

kad jis aiškiai matė šūvius iš viešbučio "Ukraina", ypač šūvių blyksnius. Panašiai ir Bohdanas Dacišynas liudijo, kad jam būnant prie Žovtnevių rūmų kiti protestuotojai pasakojo, jog iš viešbučio "Ukraina" 6-ojo aukšto šaudė snaiperis ir nukovė arba sužeidė kelis protestuotojus. (D vaizdo įrašo priedas).

Sužeistų Maidano protestuotojų parodymai apie snaiperius Maidano kontroliuojamuose pastatuose, šaudančius į juos ir kitus protestuotojus, iš esmės atitinka vaizdo įrašus, kuriuose užfiksuoti snaiperiai šiuose pastatuose, ir daugiau kaip 80 liudytojų, mačiusių žudynes, parodymus apie tokius snaiperius, pateiktus A vaizdo įrašų priede, daugiau kaip 200 kitų liudytojų, įskaitant daugiau kaip 100 vaizdo įrašų, parodymus žiniasklaidoje ir socialiniuose tinkluose apie tokius snaiperius, pateiktus B vaizdo įrašų priede, teismo medicinos ir balistinių ekspertizių, kurias atliko vyriausybinių ekspertai, rezultatais ir šių sužeistų protestuotojų padėtimis jų šaudymo metu vaizdo įrašuose. Pavyzdžiui, atlikus teismo medicinos ekspertizės dėl jo žaizdų ir drabužių nustatyta, kad Venčakas buvo nufilmuotas į nugarą iš stačios pusės, kai jis nuo viešbučio "Ukraina" judėjo link "Berkut" barikadų.

Taip pat Sviatoslavas Kolesnikovas per du tiriamuosius eksperimentus ir pirmąją apklausą 2014 m. parodė, kad buvo sužeistas iš viršutinių viešbučio "Ukraina" aukštų. Jo sužeidimas iš viešbučio "Ukraina" atitinka jo padėties šūvio metu apibūdinimą, kurį jis parodė abiejų tiriamųjų eksperimentų metu, žaizdą dešiniajame peties sąnaryje ir statmeną jos kryptį. Vaizdo įrašė matyti, kaip Maidano protestuotojai, pasislėpę po šiuo tiltu, nurodė šaudyti iš viršutinių šio viešbučio aukštų tilto kryptimi maždaug tuo pačiu metu, kai Kolesnikovas buvo sužeistas ant tilto. Vyriausybinių balistikos ekspertai per vietoje atliktą tiriamąjį eksperimentą nustatė, kad kulka pataikė į jo kėdę,

kuri jis skyrė nuo viešbučio "Ukraina", 35 laipsnių kampu ir kad tai rodo, jog šaudyta iš viršutinio šio viešbučio aukšto. (Žr. vaizdo įrašo H priedą).

Jurijus Kravčiukas teisme paliudijo, kad pirmuosius du kartus buvo sužeistas iš šono nuo banko "Arkada", o ne nuo priešais jį esančios "Berkut" barikados. Tai jis nustatė todėl, kad nuo "Berkut" jis slėpėsi už medžio, nes kulka nepraėjo pro medį ir todėl, kad matė priešais veidą skriejančius pūkus iš kulkos skylės striukėje. Balistikos ekspertas per tiriamąjį eksperimentą taip pat nustatė, kad Kravčiukas ten buvo sužeistas ne nuo "Berkut" barikados, kaip kaltino prokuratūra, o nuo banko "Arkada" arba nuo prijungto įėjimo į metro. (D vaizdo įrašo priedas).

Panašiai ir vyriausybinis balistikos ekspertas, atlikdamas tyrimo vietoje eksperimentą, padarė išvadą, kad Romanas Kotliarevskis buvo nušautas iš sektoriaus nuo viešbučio "Ukraina" iki banko "Arkada". Teismo medicinos ekspertizės ataskaita, kuri buvo paviešinta teismo proceso metu, patvirtino, kad R. Kotliarevskis buvo nušautas į dešinės šlaunies viršutinę užpakalinę dalį stačiu kampu iš viršaus į apačią.

Šis sužeistas Maidano medikas per šį tyrimo eksperimentą teigė, kad į jį greičiausiai buvo šauta iš banko "Arkada", atsižvelgiant į stačią žaizdos kanalo kryptį. Jo sužeidimo momentą iš viešbučio "Ukraina" nufilmavo CNN ir panaudojo Vakarų ir Ukrainos žiniasklaida kaip įrodymą, kad vyriausybės pajėgos sąmoningai taikėsi net į medikus. (Žr. vaizdo įrašo H priedą). Teismo balistinės ekspertizės ataskaitoje, kuri buvo paviešinta teismo proceso metu, nustatyta, kad šis medikas buvo nušautas iš to paties 7,62x39 kalibro ginklo, iš kurio buvo nužudytas Mykola-Olehas Pankivas.

Keli sužeisti protestuotojai taip pat liudijo, kad ankstyvą vasario 20 d. rytą matė snaiperius Maidano kontroliuojamoje Muzikos konservatorijoje ir Maidano barikadose prie Maidano scenos. Volodymyras Venčakas teisme liudijo, kad matė du ar tris

apie 7.30-8.00 val. ryto ant Muzikos konservatorijos stogo stovėjo asmenys su ginklais, o vienas politikas Maidano scenoje įspėjo protestuotojus apie ten esančius snaiperius. Andruško matė, kaip vienas protestuotojas Maidane šaudė į "Berkut" iš medžioklinio šautuvo, o kitas protestuotojas ten pat šaudė iš Kalašnikovo automato arba jo medžioklinės versijos. Jie dažnai keitė pozicijas tarp Maidano ir Muzikos konservatorijos.

Ukrainos generalinė prokuratūra, remdamasi jų parodymais ir tiriamaisiais eksperimentais, nustatė, kad beveik pusė protestuotojų (77 iš 157) vasario 20 d. buvo sužeisti ne iš "Berkut" policijos, o iš kitų sektorių, ir neapkaltino "Berkut" jų šaudymu. Kadangi teismo nagrinėjimo ir tyrimo metu vyriausybinių snaiperių ir kontrsnaiperių padalinių vadų parodymai ir kiti įrodymai, pavyzdžiui, vaizdo įrašai, atskleidė, kad vyriausybiniai snaiperiai atvyko į savo pozicijas, kai beveik visi protestuotojai jau buvo nužudyti ir sužeisti, todėl negalėjo išžudyti šių Maidano protestuotojų, tai leidžia manyti, kad bent jau absoliuti dauguma iš šių 77 protestuotojų buvo sužeisti iš Maidano kontroliuojamų pastatų ar teritorijų ir kad absoliuti dauguma jų taip pat davė parodymus apie snaiperius Maidano kontroliuojamose vietose.

Jų parodymai teisme nebuvo paskelbti. Tačiau vienas iš tokių protestuotojų pasakojo, kad, kai buvo sužeistas, išgirdo šūvį iš už nugaros ir kad šūviai sklido ne iš priekio, o iš nugaros, t. y. iš Maidano kontroliuojamos teritorijos. (Vaizdo įrašo B priedas, 33:29).

Prokuratūra ir 2021 m. Maidano žudynių byloje atsisakė pripažinti Olesią Žukovską, Maidano medikę, nukentėjusiąja "Berkut" policininkų, kaltinamų šiomis žudynėmis, byloje. Ji buvo paversta Maidano "ikona" po to, kai netrukus po to, kai buvo nufilmuota Maidane bėganti į greitosios pagalbos automobilį su krauju ant drabužių, tviteryje parašė, kad miršta. Daugybė Ukrainos ir Vakarų žiniasklaidos priemonių pranešė, kad ją sužeidė "Berkut" policija arba

vyriausybės snaiperiai.³⁴ Ši Maidano medikė 2021 m. Maidano žudynių byloje kaip liudytoja paliudijo, kad ji buvo sužeista iš Maidano kontroliuojamo viešbučio "Ukraina" pusės, remiantis jos nurodytomis įėjimo ir išėjimo žaizdų vietomis kakle.³⁵ Tačiau interviu su Ukrainos žurnalistu ji pripažino, kad nebuvo sužeista. Šis ukrainiečių žurnalistas pranešė, kad vienas Maidano aktyvistas atskleidė, jog šios Maidano medikės sužeidimą inscenizavo Maidano savigynos vadovybė ir kad jos operacija, atlikta prieš pat žudynes, buvo klaidingai pateikta kaip jos išeinamoji žaizda. Šis Maidano aktyvistas atskleidė, kad buvo siekiama inscenizuoti netikrą protestuotojos nužudymą, kad būtų sutelkta visuomenės parama Maidanui ir dėl to apkaltintos vyriausybės pajėgos. Tačiau kadangi nenorėta žudyti moters, Maidano savigynos vadovybė nusprendė inscenizuoti netikrą Maidano medikės sužeidimą, neteisingai pateikdama jos kaklo operaciją kaip jos sužeidimą.³⁶

Tačiau šalia stovėjusi Maidano protestuotoja buvo nužudyta toje pačioje Maidano vietoje iškart po to, kai buvo nufilmuota bėganti į greitosios pagalbos automobilį su krauju ant kaklo. Du protestuotojai teigė matę, kad jis buvo nušautas nuo Pagrindinio pašto pastato, kuris tuo metu buvo Dešiniojo sektoriaus būstinė. Lenkų reporterio vaizdo įrašė matyti keli akivaizdūs "snaiperiai" ant "Finbank" ir gretimo Pagrindinio pašto stogų. o Maidano scenos kalbėtojas ir protestuotojai įspėjo apie ten esančius "snaiperius". (Žr. vaizdo įrašo A priedą, 1:11:16-1:12:06).

Absoliučios daugumos sužeistų Maidano protestuotojų parodymai apie snaiperius Maidano kontroliuojamose vietose atitiko kelių dešimčių kaltinimo liudytojų ir nužudytų protestuotojų giminaičių parodymus Maidano žudynių teisme ir tyrime. Šie kaltinimo liudytojai turėjo duoti parodymus, patvirtinančius kaltinimo kaltinimus, kad "Berkut" policininkai žudė Maidano protestuotojus, ir neigiančius bet kokių snaiperių buvimą Maidano kontroliuojamuose pastatuose ir teritorijose. Tačiau jie

davė parodymus apie snaiperius, kurie Maidano kontroliuojamose vietose žudė protestuotojus ir policiją. Jų parodymai apie snaiperius Maidano kontroliuojamame pastate parodyti ir cituojami internetiniame vaizdo įrašo E priede.

Pavyzdžiui, Dmytro Holubnychyi teisme liudijo, kad kiti Maidano protestuotojai per žudynes domėjosi, ar "mūsiškiai [šaudė] į mūsiškius", ir sakė, kad prie viešbučio "Ukraina" buvo šauliai. Jis buvo nufilmuotas kaip paauglys protestuotojas viename iš plačiausiai paviešintų Maidano žudynių vaizdo įrašų, taip pat "Netflix" dokumentiniame filme "Winter on Fire", kuriame nebuvo įrodymų apie Maidano snaiperius.

Pastušokas liudijo, kad jį ir kitus tris protestuotojus iš "Volhynian" kompanijos BBC nufilmavo bėgant kartu su kitais protestuotojais ir BBC televizijos komanda po to, kai viešbutyje "Ukraina" pasigirdo šūksniai apie "snaiperį". Kitas protestuotojas tada jam pasakė, kad tai buvo "mūsų snaiperis". Pastušokas matė, kaip kažkas atidarė viešbučio "Ukraina" langą 7-9 aukšte ir mojavo jiems, kad nešaukite apie šį snaiperį, nusitaikė į šautuvą, pakėlė jį ir mojavo rankomis, duodamas panašų ženklą. Vyriausybiniam tyrimui jis paliudijo, kad Oleksandras Chrapačenka, kuris tuo metu buvo šalia jo, buvo nušautas iš kitos Instytutська gatvės pusės, konkrečiai iš kairiojo viešbučio "Ukraina" sparno. Pastušokas taip pat teigė, kad į protestuotojus buvo šaudoma iš viešbučio "Ukraina", kai jie nešė Chrapačenką.

Kulishas tyrimo metu liudijo, kad šūvis, nuo kurio žuvo Poliansky, buvo iš viešbučio "Ukraina" ir kad protestuotojai juos saugojo nuo viešbučio "Ukraina", kai jis ir kiti protestuotojai jį nešė. Jo žmona teisme liudijo, kad Vasyl Aksenyin prieš mirtį kitam Maidano protestuotojui pasakė, kad į jį greičiausiai buvo šauta iš viešbučio "Ukraina". Nužudyto protestuotojo brolis tyrimo metu teigė, kad apie 8.00 val. ryto matė, kaip viešbučio "Ukraina" 5 ar 6 aukšte snaiperiai šaudė į Maidano protestuotojus. (E priedo vaizdo įrašas).

Kitas Maidano protestuotojas liudijo, kad matė, kaip snaiperis šaudė nuo Pagrindinio pašto stogo ir už Maidano scenos nužudė žmogų. Tai sutampa su Viktoro Smolenskio, kuris ten buvo nušautas kartu su medike, nužudymu. Šis pastatas tuo metu buvo Dešiniojo sektoriaus būstinė. Berkut advokatai tyrimui rėmėsi protestuotojų liudijimais apie šiame Dešiniojo sektoriaus būstinės pastate per žudynes Maidane buvusius ginkluotus asmenis. (E vaizdo įrašo priedas).

"Omega" vadas teisme liudijo, kad jo vidaus kariuomenės snaiperių dalinys buvo savo bazėje netoli Kijevo, kai apie 9.30 val. ryto gavo įsakymą vykti į operaciją, nes Maidano pusė Maidane naudojo ginklus, žuvo policininkai ir protestuotojai. Kai snaiperiai "Omega" atidarė "Kabmin" klubo trečiajame aukšte esančius langus, į juos buvo šaudoma, kulka pataikė į lango rėmą ir sienas. Omegos vadas sakė, kad, remiantis kulų skylėmis Kabmin klube, į Omegos snaiperius greičiausiai buvo šaudoma iš 5-7th viešbučio "Ukraina" aukštų. Jis teigė, kad "Omega" snaiperiai matė šūvių blyksnius iš 5-7 viešbučio "Ukraina" aukštų. Jie pranešė, kad šaudoma iš 5-7 viešbučio aukštų ir Žovtnevių rūmų palėpės. Jis sakė, kad policijos šaulių šaudymo vietos buvo Muzikos konservatorija, viešbutis "Ukraina" ir Žovtnevių rūmų palėpės langai po to, kai juos užėmė Maidano protestuotojai. (E vaizdo įrašo priedas).

Ukrainos televizijos korespondentas paliudijo, kad vienas iš policininkų, stovėjusių už sunkvežimio "Berkut" barikadų, pasakė, kad į juos šaudoma. Policininkai sakė, kad pastebėjo šaudymą nuo viešbučio "Ukraina" link policijos [Berkut] barikados. Jis liudijo, kad vėliau [Omega] snaiperiai atvyko autobusu patikrinti, ar šaudoma iš šio viešbučio. Jie pradėjo tikrinti viešbučio langus per optinį taikiklį. Jo vaizdo operatorius teisme paliudijo, kad nufilmavo, kaip vyriausybinių [Omega] snaiperis nusitaikė į viešbučio "Ukraina" langą 6 ar 7 aukšte. Šis

vaizdo operatorius per apklausą taip pat parodė, kad policija juos įspėjo apie šaudymą iš viešbučio "Ukraina". Jų Ukraina TV vaizdo įrašė, kurį Dešinysis sektorius paskelbė "YouTube", šie Omega snaiperiai buvo pristatyti kaip mirties būrys, žudęs Maidano protestuotojus, o daugelis televizijos kanalų jį transliavo kaip įrodymą, kad jie žudė protestuotojus. (Vaizdo įrašo E priedas).

Tuomet vidaus kariuomenės specialiųjų pajėgų koordinatorius paliudijo, kad pirmieji pradėjo šaudyti Maidano snaiperiai ir kad vasario 20 d. jie išžudė "Berkut" policiją ir vidaus kariuomenės karius ne patys, o vykdydami Maidano vadovybės suplanuotą akciją. Tiek Ukrainos saugumo tarnybos, tiek Vidaus kariuomenės žvalgyba Maidane pranešė, kad du mikroautobusai su maždaug 20 ginkluotų vyrų, vilkinčių kariškais drabužiais, atvyko prie Muzikos konservatorijos prieš pat tai, kai iš ten prasidėjo šaudymas į policiją. Vidaus kariuomenės žvalgyba taip pat pranešė, kad Maidano protestuotojams, saugojusiems barikadą prie Konservatorijos, buvo liepta pasitraukti prieš pat žudynes ir kad snaiperiams pridengti buvo naudojami degančių padangų dūmai. Jis taip pat liudijo apie pranešimus apie Maidano snaiperius Profsąjungų pastate, viešbutyje "Ukraina" ir Muzeinų alėjos pastate. Jo specialiųjų pajėgų padalinys buvo apšaudomas snaiperių iš rekonstruojamo aukšto pastato Hruševskio gatvės rajone [Muzeinų Lane 2A] ir vėliau rado įrodymų, kad ten yra snaiperių pozicijos. Jis teigė, kad kartu su Krymo specialiųjų pajėgų daliniu ir daliniu "Omega" atvyko į prezidento administracijos rajoną, turėdamas vidaus kariuomenės vado įsakymą neutralizuoti Maidano snaiperius Muzikos konservatorijoje. (E vaizdo įrašo priedas).

SBU snaiperių "Alfa" vadas liudijo, kad jo būrys buvo išsiųstas iš SBU bazės apie 10.00 val. ryto, nes buvo gauta informacijos, kad Maidane naudojami snaiperių ginklai. ir kad žuvo tiek policininkai, tiek protestuotojai. Jis ir kiti jo būrio nariai teisme teigė, kad jiems buvo įsakyta veikti kaip kontržvalgybininkams ir kad jie stebėjo viešbutį "Ukraina".

ir pastatų stogai. Jie liudijo, kad apie 10.30-11.00 val. jie buvo apšaudyti iš Maidano pusės. (E vaizdo įrašo priedas).

Panašiai UDO snaiperiai teisme paliudijo, kad apie 10.00 val. jie gavo nurodymą surasti snaiperį viešbutyje "Ukraina", nes buvo gauta informacijos, kad viešbutyje esantis snaiperis šaudė į policiją, ir kad apie vidurdienį jie buvo dislokuoti prie Ministrų kabineto pastato. UDO kovos su snaiperiais padalinio vadas liudija, kad vadas jam pranešė, jog iš viešbučio "Ukraina" šaudoma, ir gavo įsakymą paimti 3 snaiperius, nuvykti į Kabminą ir nustatyti, iš kurio viešbučio lango buvo šaudoma. Jo supratimu, kažkas šaudė į abi puses, t. y. vyriausybės pajėgas ir Maidano protestuotojus.

Jo vadas liepė jam nustatyti, iš kurio viešbučio "Ukraina" lango buvo šaudoma, ir kad ši informacija bus perduota SBU vadovybei, kuri pasitelks savo specialųjį padalinį "Alfa", kad neutralizuotų šaulį. Snaiperių "Omega" vadas taip pat liudijo, kad Ukrainos saugumo tarnybos padalinys "Alfa" ir jo vadovaujamas vidaus kariuomenės padalinys "Omega" buvo pasirengę išvalyti šaulius, tačiau Maidano vadovybė neleido jiems praeiti prie Muzikos konservatorijos ir kito pastato.

Iš "Alfa", "Omega" ir UDO snaiperių būrių vadų ir snaiperių bei kitų kaltinimo liudytojų parodymų matyti, kad viešbutyje "Ukraina" ir kituose Maidano kontroliuojamuose pastatuose snaiperiai šaudė ne tik į protestuotojus, bet ir į policijos bei vyriausybės snaiperius, kad vyriausybinių snaiperių padaliniai buvo dislokuoti į savo pozicijas tik po to, kai žudynės jau buvo seniai prasidėjusios, kad jie turėjo įsakymus surasti snaiperius, kurie šaudė į policiją ir protestuotojus, ir kad snaiperiai buvo įsikūrę Maidano kontroliuojamuose pastatuose, pavyzdžiui, viešbutyje "Ukraina", Muzikos konservatorijoje ir Žovtnevių rūmuose.

Absoliučios daugumos sužeistų Maidano protestuotojų ir kelių dešimčių kaltinimo liudytojų parodymai apie snaiperius Maidano kontroliuojamuose pastatuose atitinka sinchronizuotus žudynių vaizdo įrašus ir kelių dešimčių gynybos liudytojų parodymus Maidano žudynių teisme (A vaizdo įrašo priedas ir C vaizdo įrašo priedas). Vidaus pajėgų vadas per Maidaną savo vaizdo įrašų sąsajoje duotuose parodymuose Maidano žudynių teisme teigė, kad jo stebėtojai pranešė, jog snaiperiai šaudė į protestuotojus ir policiją, įskaitant vidaus pajėgas, iš viršutinių viešbučio "Ukraina" aukštų ir kitų Maidano kontroliuojamų vietų, pavyzdžiui, Muzikos konservatorijos. Jis taip pat teigė, kad SBU "Alfa" derėjosi su Andrijumi Parubijumi, tuometiniu Maidano savigynos vadovu, dėl šių snaiperių paieškos viešbutyje "Ukraina", tačiau A. Parubijus atsisakė tai leisti.³⁷ Buvęs prezidentas Viktoras Janukovyčius, duodamas parodymus vaizdo ryšiu kaip liudytojas Maidano žudynių byloje, taip pat teigė, kad gavo pranešimų apie snaiperius, šaudančius iš viršutinių pastatų aukštų, kurių įėjimus saugojo Maidano pajėgos.³⁸ Daugelis "Berkut" policininkų teisme liudijo, kad jie arba kiti "Berkut" kariškiai buvo apšaudyti iš Muzikos konservatorijos ankstyvą vasario 20 d. rytą.

Absoliučios daugumos sužeistų Maidano protestuotojų ir kelių dešimčių kaltinimo liudytojų parodymai iš esmės sutampa su 8 Gruzijos buvusių kariškių, dalyvavusių Maidano žudynių procese, parodymais ir jų interviu Amerikos, Italijos ir Izraelio televizijos dokumentiniuose filmuose bei Makedonijos ir Rusijos žiniasklaidoje. Trys iš jų davė parodymus Baltarusijos generalinėje prokuratūroje Ukrainos generalinės prokuratūros prašymu pagal "Berkut" advokatų kreipimąsi byloje dėl policijos nužudymų ir sužeidimų per Maidano žudynes. 2021 m. lapkričio mėn. vykusiame Maidano žudynių procese kaip įrodymas buvo pripažintas vieno iš šių gruzinų, kuris prisipažino buvęs Maidano grupės nariu, parodymai

snaiperiai.³⁹ Trys Gruzijos snaiperiai, kurie patys prisipažino, davė raštiškus parodymus "Berkut" advokatams Maidano žudynių byloje, du pateikė notaro patvirtintus laiškus Ukrainos teismams ir pasisiūlė liudyti vaizdo ryšiu iš Baltarusijos.

Šie gruzinai teigė, kad jie ir kiti snaiperių grupių nariai iš Gruzijos, Baltijos šalių gavo konkrečių Maidano vadovybės narių ir buvusių Gruzijos vyriausybės vadovų bei vadų nurodymus, ginklus ir mokėjimus žudyti protestuotojus ir policiją, kad būtų sustabdytas taikus susitarimas, kurį turėjo pasirašyti V. Janukovyčius ir Maidano lyderiai. Jie teigė, kad šaudymo nurodymus jiems taip pat davė su kraštutiniais dešiniaisiais susijęs buvęs JAV kariuomenės snaiperis. Šie buvę Gruzijos kariškiai liudijo, kad tada matė, kaip Gruzijos, Baltijos šalių ir konkrečių su kraštutiniais dešiniaisiais Sektoriais susijusių Ukrainos snaiperių, šaudžiusių iš Muzikos konservatorijos ir viešbučio "Ukraina", ypač prieš vasario 20 d. 8.00 val. konkrečių Maidano kontroliuojamų pastatų. Jie sakė, kad Maidane buvo keturios gruzinų snaiperių grupės, kuriose iš viso buvo 40 narių, įskaitant juos pačius. Vienas iš jų, neatskleisdamas savo tapatybės, JAV dokumentiniame filme teigė, kad šaudė į protestuotojus iš viešbučio "Ukraina"⁴⁰. Kitas sakė, kad planas apėmė Viktoro Janukovyčiaus nužudymą.⁴¹ Dauguma šių gruzinų atskleidė savo vardus, pavardes, pasų numerius ir pasienio spaudus, lėktuvo bilietų kopijas, vaizdo įrašus ir nuotraukas Ukrainoje arba Gruzijos kariuomenėje ir kitus įrodymus, pagrindžiančius jų parodymus.

Buvęs specialios ginkluotos Maidano savigynos kuopos vadas, kurį kartu su jo tėvu šie Gruzijos buvę kariškiai įvardijo kaip snaiperius, ir du jo kuopos nariai interviu Ukrainos žiniasklaidai ir vienas interviu BBC prisipažino, kad vasario 20 d. rytą jie šaudė į policiją nuo Muzikos konservatorijos ir Maidano barikadų.⁴²

GPU tyrimas patvirtino šiuos viešus prisipažinimus. Vienam iš specialiosios ginkluotos Maidano savigynos kuopos narių, kuris interviu Ukrainos žiniasklaidai pareiškė, kad Maidane nužudė du policininkus, vėliau buvo pateikti kaltinimai dėl dviejų policininkų nužudymo. (Katchanovski, 2020a).

Kitas šios Maidano kompanijos narys nutekintame savo apklausos vaizdo įrašė prisipažino perdavęs medžioklinį Kalašnikovo automato variantą šios kompanijos nariams, kad šie žudytų policininkus, ir tapęs tokio šaudymo liudininku. Jis taip pat paliudijo, kad snaiperiai viešbutyje "Ukraina" žudė Maidano protestuotojus.⁴³ Pečersko apygardos teismo sprendime, kuriuo 2020 m. buvo patvirtintas jo suėmimas už akių dėl kaltinimų nužudžius ir pasikėsinus nužudyti policininkus per Maidano žudynes, cituojamos oficialios tyrimo išvados, kad vasario 20 d. Maidano žudynės prasidėjo nuo Maidano snaiperių Muzikos konservatorijoje įvykdytų policininkų nužudymų ir sužeidimų.⁴⁴

Pečersko teismo sprendimai atskleidė, kad Ukrainos generalinė prokuratūra atliko tyrimą dėl kraštutinių dešiniųjų "Dešiniojo sektoriaus", neonacių "Narnijos karių", kraštutinių dešiniųjų partijos "Svoboda" jaunimo padalinio "Sokil", kraštutinių dešiniųjų "Bratstvo" ir kitų nenustatytų Maidano aktyvistų lyderių ir narių įtariamo dalyvavimo nužudant ir sužeidžiant vidaus kariuomenės kariškius ir "Berkut" policijos pareigūnus 2020 m. vasario 18-20 d.⁴⁵ 2016 m. spalio mėn. generalinės prokuratūros tyrimas atskleidė, kad vienas iš kraštutinių dešiniųjų "Svoboda" lyderių ir jos parlamento narys užėmė viešbučio "Ukraina" kambarį, iš kurio snaiperis, dėvintis, kaip pranešama, Maidano stiliaus žalią šalną, buvo nufilmuotas BBC, šaudantis Maidano protestuotojų ir BBC žurnalistų kryptimi. (Žr. vaizdo įrašo C priedą).

Priešingai, nebuvo tokių liudijimų, kuriuose būtų prisipažįstama dalyvavus Maidano protestuotojų žudynėse, tapus jų liudininku ar gavus tokios konkrečios informacijos iš kitų asmenų.

"Berkut" policininkai, buvę policijos ir SBU vadai bei buvę Janukovyčiaus vyriausybės pareigūnai. Tai apima ir tuos, kurie buvo apkaltinti dėl žudynių Ukrainoje arba už akių, ir tuos, kurie nebuvo apkaltinti ir toliau dirbo naujose Maidano vyriausybėse. Visi "Berkut" policininkai, du "Omega" kariškiai ir Kijevo SBU vadovas, kurie buvo suimti ir apkaltinti žudynėmis, neigė, kad jie žudė Maidano protestuotojus.

Priešingai, absoliuti dauguma sužeistų Maidano protestuotojų liudijimų apie tai, kad juos valdžios kontroliuojamuose pastatuose nušovė "Berkut" policija ar snaiperiai arba kad tuose pastatuose buvo snaiperiai, nėra patvirtinti vaizdo įrašais, teismo medicinos ekspertizėmis ir kitais įrodymais. Nedidelėje mažumoje likusių atvejų tokių įrodymų nėra arba jie prieštaringi. Pavyzdžiui, Kolesnikovas, nepaisant pirmiau aprašytų įrodymų, pakeitė savo parodymus apie tai, kad buvo nušautas iš viršutinės viešbučio "Ukraina" dalies, ir teisme palaikė kaltinimo kaltinimus, kad jį sužeidė "Berkut" policininkas ant žemės už "Berkut" barikados. Be to, vaizdo įrašas su laiko žyma, kuriuo kaltinimas rėmėsi kaip įrodymu, kad Kolesnikovą ir kitus Maidano protestuotojus sužeidė ir nužudė vienas iš teisiamų "Berkut" policininkų, parodė, kad šis policininkas už "Berkut" barikados tuo metu ir maždaug tuo metu, kai buvo sužeistas Kolesnikovas, apskritai nešaudė. (H vaizdo įrašo priedas).

Daugelis protestuotojų, pavyzdžiui, Jurijus Kravčiukas, kuris teismo proceso metu liudijo, kad buvo sužeistas iš tokių Maidano kontroliuojamų vietų kaip bankas "Arkada" ar viešbutis "Ukraina", vis dar kaltino "Berkut" policiją, kad į juos šaudė. Tačiau vyriausybės tyrimas, vaizdo įrašai, liudininkų parodymai ir mobiliųjų telefonų sekimas parodė, kad visi "Berkut" policininkai, kaltinami dėl šių protestuotojų žudynių, ir kiti vyriausybės padaliniai bei snaiperiai žudynių metu buvo kitose vietose, o ne šiuose Maidano kontroliuojamuose pastatuose.

Kai kurie sužeisti protestuotojai liudijo, kad juos nušovė snaiperiai Ministrų kabineto pastate, Kabineto klubo ar Nacionalinio banko pastatuose. Tačiau vyriausybiniis tyrimais, sinchronizuoti žudynių vaizdo įrašai, apsaugos kamerų įrašai ir SBU Alfa, Vidaus kariuomenės Omega ir UDO snaiperių padalinių vadų ir snaiperių liudytojų parodymai parodė, kad per žudynes Nacionalinio banko pastate vyriausybinių snaiperių nebuvo, o SBU Alfa ir Vidaus kariuomenės Omega snaiperių padaliniai šiuose pastatuose buvo dislokuoti apie 11.00 val. po to, kai buvo nužudyta ir sužeista didžioji dauguma Maidano protestuotojų.

Pavyzdžiui, Oleksandras Huchas, Maidano savigynos kuopos vadas, teigė, kad, remdamasis savo padėtimi, manė, jog buvo nušautas iš Ministrų kabineto pastato. Tačiau jo padėtis Norvegijos televizijos vaizdo įrašė, kuris nebuvo parodytas teisme, šiame įrašė matomas rikošeto smūgis, taip pat jo žaizdos vieta ir statmena kryptis leidžia manyti, kad į jį buvo šauta iš Muzeinų alėjos pastato, esančio kairėje pusėje ir šiek tiek priešais jį. Vyriausybės teismo medicinos ekspertai, įskaitant balistikos ekspertą, vietoje atlikę tiriamąjį eksperimentą, nustatė, kad Huchas buvo nušautas iš ugnies sektoriaus, kuriame buvo Muzeinyi Lane pastatai. (Žr. vaizdo įrašo A priedą, 21:39 min.).⁴⁶

Panašiai ir Ivanas Halamai teisme teigė, kad buvo sužeistas nuo Berkuto barikadų. Tačiau kulų žaizdų vietos ir kryptis, jo padėtis vaizdo įrašė šūvio metu ir staigus kulkos nuolydis rentgeno nuotraukoje kairės kojos viršutinėje dalyje rodo, kad šauta iš banko "Arkada" viršaus, o ne iš panašiam žemės lygyje esančios "Berkut" barikados. Teismo medicinos ekspertizės metu nustatyta, kad jis buvo nušautas į dešinio sėdmens sritį iš nugaros į priekį kryptimi, o kulka baigėsi dešinėje kojoje gerokai žemiau, o

vaizdo įrašai rodo, kad jis buvo pasisukęs dešiniuoju šonu į "Berkut" barikadą ir nugarą į "Bank Arkada". (Žr. A vaizdo įrašo priedą, 00:45:53).

Vyriausybiniis tyrimas ir Maidano žudynių teismas bei Janukovyčiaus valstybės išdavystės byla neatskleidė jokių įrodymų, kad tuometinis prezidentas Janukovyčius, jo Vidaus reikalų ir SBU vadovai, SBU, Vidaus kariuomenės ir policijos vadai būtų davę įsakymą ar nurodymus žudyti Maidano protestuotojus. Tas pats pasakytina ir apie "tituškas", arba bet kokias "trečiąsias pajėgas".

Ukrainos generalinis prokuroras ir jo departamento, atsakingo už Maidano žudynių tyrimą, vadovas pareiškė, kad neturi įrodymų, jog prie Maidano žudynių prisidėjo Rusijos vyriausybė ir Rusijos snaiperiai.⁴⁷ Teismo procesai ir tyrimai Ukrainoje taip pat neatskleidė jokių įrodymų apie kitų užsienio valstybių vyriausybių ir užsienio vyriausybių snaiperių dalyvavimą, įskaitant JAV, JK, Gruziją, Baltijos šalis, Lenkiją ir kt.

Vaizdo įrašai, nuotraukos ir garso įrašai

Įvairius vaizdo įrašus ir nuotraukas, kuriose užfiksuoti "Berkut" policininkai ir konkretūs Maidano protestuotojai, prokuratūra pateikė per Maidano žudynių procesą beveik visų nužudytų ir daugybės sužeistų protestuotojų bylose kaip įrodymą, kad konkrečius protestuotojus nušovė "Berkut".

Tačiau vaizdo įrašai, kuriuose užfiksuota, kaip "Berkut" ant žemės prie Žovtnevių rūmų ir už dviejų barikadų Instituto gatvėje šaudė koviniais šaudmenimis iš automatų AKM, ir vaizdo įrašai, kuriuose užfiksuotas konkrečių protestuotojų nužudymas ir sužeidimas, teisme buvo rodomi atskirai arba 16 vaizdo įrašų kompiliacijoje, kuri buvo rodoma vienu metu, todėl buvo sunku įžvelgti tokias detales.⁴⁸

Teismas patvirtino, kad sinchronizuotuose Maidano žudynių vaizdo įrašuose konkretus "Berkut" šaudymo laikas ir konkretus Maidano protestuotojų nužudymo laikas nesutampa,

išskyrus keletą išimčių. Tai reiškia, kad "Berkut" fiziškai negalėjo

policininkai nušovė absoliučią daugumą protestuotojų, kai tikslus jų nužudymo ir sužeidimo laikas nesutampa su sinchronizuotuose vaizdo įrašuose užfiksuotu "Berkut" šaudymo laiku. Prokuratūros kaltinimuose teigiama, kad maždaug dvi dešimtys specialiosios "Berkut" kuopos narių žudė Maidano protestuotojus per trumpą policijos veržimąsi ir atsitraukimą ant žemės netoli Žovtnevių rūmų, o paskui iš už dviejų barikadų Instituto gatvėje. Visi šie "Berkut" policininkai buvo nufilmuoti daugybėje vaizdo įrašų ir Nacionalinio banko apsaugos kamerų beveik visą laiką nuo jų dislokavimo iki žudynių pabaigos.

Sinchronizuotų ir laiko žymomis pažymėtų vaizdo įrašų, kuriais rėmėsi kaltinimas ir kurie buvo viešai prieinami socialiniuose tinkluose ar žiniasklaidoje, turinio analizė vizualiai rodo, kad sinchronizuotuose Maidano žudynių vaizdo įrašuose, esančiuose internetiniame vaizdo įrašų priede H, nesutampa konkretūs "Berkut" šaudymo laikai ir konkretūs Ihorio Dmytrivo ir Andrijaus Dyhdalovičiaus nužudymo ir sužeidimo bei Sviatoslavo Kolesnikovo ir Romano Kotliarevskio sužeidimo laikai. Nedideliu skaičiumi išimčių, kai toks laikas sutampa, teismo medicinos ekspertizėse ir vaizdo įrašuose nurodytos žaizdų vietos nesutapo su policijos "Berkut" nurodytomis vietomis. Pavyzdžiui, kaltinimo vyriausybinių ekspertų atliktos teismo medicinos ekspertizės, jo sesers parodymai teisme ir sinchronizuotuose vaizdo įrašuose matoma viena kulkos skylė jo šalme rodo, kad Jurijus Paraščukas buvo nužudytas pakaušyje, kai susidūrė su "Berkut" policija. Šie įrodymai leidžia manyti, kad jis buvo nušautas iš banko "Arkada" Maidano kontroliuojamoje teritorijoje. (Žr. vaizdo įrašų H priedą).

Sinchronizuoti ir laiko žymos vaizdo įrašai kartu su kitais įrodymais, pateiktais teismo proceso metu, patvirtino, kad trys Maidano protestuotojai buvo nužudyti Instytutska gatvėje prieš pasirodant specialiajai "Berkut" kompanijai ir pradedant šaudyti iš Kalašnikovo ir pompinių šautuvų a

kelios minutės po 9.00 val. (Žr. vaizdo įrašo A priedą). Tai reiškia, kad "Berkut" policininkai, kuriems buvo pavesta juos nužudyti, fiziškai negalėjo jų nušauti.

Kai kuriuose vaizdo įrašuose, parodytuose Maidano žudynių teisme, matyti Maidano snaiperiai. Tiesioginės "Espresso TV" transliacijos įrašė buvo matyti, kaip Maidano protestuotojas per susišaudymą su policija Maidano barikadoje priešais Maidano sceną kitam protestuotojui paduoda Kalašnikovo tipo šaunamąjį ginklą, o kitas protestuotojas šaudo iš medžioklinio šautuvo policijos link. Vaizdo įrašė matyti, kad policija iš Maidano pasitraukė maždaug po 20 minučių iki 9.00 val. Šis vaizdo įrašas atitinka CNN nerodytą vaizdo įrašą, kuriame matyti, kaip ginkluoti specialiosios Maidano kuopos nariai eina prie šios barikados ir šaudo policijos kryptimi. (Vaizdo įrašo A priedas).

Belgijos VRT naujienų televizijos nufilmuoto ir Maidano žudynių teisme parodyto garsiausio Maidano žudynių vaizdo įrašo netransliuotuose segmentuose matyti, kaip du Maidano protestuotojai vilioja grupę kitų protestuotojų prieš pat jų žudynes. Vienas iš šių dviejų protestuotojų teisme ir vienas iš jų interviu žiniasklaidai negalėjo paaiškinti, kodėl jie taip pasielgė. VRT vaizdo įrašė taip pat matyti, kaip protestuotojas šaukia kitiems šios grupės protestuotojams, kad šie nesiveržtų į priekį, nes iš viešbučio "Ukraina" šaudoma. Jis įspėjo, kad šaudo [nuimti] iš viešbučio visus protestuotojus kartu ir kad iš ten buvo šaudoma. Po to "VRT News" vaizdo įrašė matyti, kaip kulka pataiko į medį šios Maidano protestuotojų grupės kryptimi. Po šio šūvio protestuotojai atsigręžė į viešbutį "Ukraina". Vienas iš jų parodė ranką į viešbutį ir šaukė apie šūvius iš viešbučio ir kad jie šaudė, kad išvaikytų protestuotojus, ir paprašė šaulių nešaudyti. (Žr. vaizdo įrašo C priedą). Šeši sužeisti šios grupės protestuotojai Maidano žudynių teisme ir tyrimo metu paliudijo, kad jie arba jų grupė buvo apšaudyti iš šio viešbučio ir kitų Maidano

kontroliuojamus pastatus, matė ten esančius snaiperius arba apie juos sužinojo iš kitų protestuotojų. (D vaizdo įrašo priedas).

SBU "Alfa" snaiperiai ir vadai teisme teigė, kad jų perimto SBU radijo ryšio įrašai buvo selektyviai suredaguoti ir buvo padaryti po to, kai jie buvo išsiųsti prie Ministrų kabineto pastato, kad surastų snaiperius Maidano kontroliuojamame viešbutyje "Ukraina" ir kituose pastatuose. Šis garso įrašas buvo plačiai paviešintas Ukrainos žiniasklaidoje po Maidano žudynių kaip įrodymas, kad šie vyriausybės snaiperiai žudė Maidano protestuotojus.

Teismo ekspertizių rezultatai

Teismo medicinos ekspertizių išvados, kurias prokuratūros užsakymu atliko vyriausybinių ekspertai ir kurios buvo paviešintos per Maidano žudynių procesą, atskleidė, kad absoliuti dauguma protestuotojų vasario 20 d. buvo sušaudyti iš šonų, nugaros ir iš viršaus į apačią. Kadangi vaizdo įrašai ir nuotraukos parodė, kad absoliuti dauguma nužudytų ir sužeistų protestuotojų stovėjo priešais "Berkut" policiją tame pačiame arba panašiam žemės lygyje, o Maidano kontroliuojami pastatai paprastai buvo už jų ir iš kairės bei dešinės pusės, šie teismo ekspertizės įrodymai reiškia, kad į juos negalėjo šaudyti "Berkut", o juos nušovė snaiperiai Maidano kontroliuojamuose pastatuose. Nereikia būti teismo medicinos ekspertu, kad tai suprastum, nes kulkos neskrenda kaip valdomos raketos, kad pataikytų į protestuotojus iš krypties ir aukščio, nesutampančių su "Berkut" policijos vietomis.

Teismo medicinos ekspertizės parodė, kad 40 iš 48 protestuotojų, kurių nužudymu kaltinami "Berkut" policininkai, pagal žaizdų kryptį buvo nušauti iš didelių vertikalių kampų. Bent 36 iš šių protestuotojų buvo nužudyti, kai "Berkut" policininkai buvo nufilmuoti tame pačiame ar panašiam žemės lygyje. Tik vieno nužudyto protestuotojo įėjimo ir išėjimo žaizdos buvo beveik horizontalios, tačiau jis buvo nušautas šonu.

Iš 7 nužudytų protestuotojų, apie kurių sužeidimus teismo medicinos ekspertizės duomenys neskelbiami, trys buvo nušauti medžioklinėmis grankulkėmis prieš tai, kai Maidano teritorijoje pasirodė specialioji "Berkut" kuopa. Chrapačenką nušovė surūdijusi išplečiama medžioklinė kulka. Kitas buvo nužudytas, be kita ko, rankinio pistoleto kulka už sienos, dėl kurios buvo fiziškai neįmanoma į jį šaudyti iš "Berkut" pozicijų. Dar du buvo nužudyti tuo pačiu metu ir toje pačioje vietoje kaip ir daugybė kitų protestuotojų. (Žr. vaizdo įrašo A priedą).

Taip pat 48 iš 51 sužeisto protestuotojo, kurių žaizdų kryptys buvo atskleistos teisme ir dėl kurių nušovimo vasario 20 d. buvo kaltinami "Berkut" policininkai, žaizdos buvo padarytos dideliais vertikaliais kampais. Dideli vertikalūs žaizdų kampai atitinka snaiperių šaudymą Maidano kontroliuojamuose pastatuose arba ant šių pastatų stogų, o ne "Berkut" policininkų šaudymą ant žemės. (žr. 1 žemėlapi).

Teismo balistinės ekspertizės, kurias prokuratūra pateikė Maidano žudynių byloje, nustatė, kad 19 protestuotojų vasario 20 d. buvo nužudyti 7,62x39 mm kalibro kulkomis, kurios atitinka ne tik Kalašnikovo automatų AKM, bet ir medžioklinių Kalašnikovo automatų ar kitų šio kalibro ginklų, pavyzdžiui, Simonovo karabino (SKS), kalibrą. Jie nurodė, kad Ivanas Bliokas buvo nužudytas iš "Vepr" karabino, medžioklinės Kalašnikovo automato versijos.⁴⁹ Dar trys protestuotojai žuvo nuo medžioklėje naudojamų kulų. Du protestuotojai buvo nužudyti iš išplėstinėmis medžioklinėmis kulkomis, kurių kalibras nesutapo su ginklų, naudojamų specialiosios bendrovės "Berkut", kurios nariai buvo apkaltinti šių protestuotojų nužudymu, kalibru.⁵⁰ Vaizdo įrašuose užfiksuota, kaip per žudynes viešbutyje "Ukraina" protestuotojai su medžiokliniais šautuvais (A vaizdo įrašų priedas).

2015 m. sausio mėn. prokuratūros prašymu valstybinio instituto ekspertai atliko teismo balistinę ekspertizę, naudodami automatinę kompiuterinę sistemą IBIS-TAIS.

nustatė, kad kulkos, išimtos iš nužudytų protestuotojų, medžių ir viešbučio "Ukraina" patalpų, neatitiko policijos duomenų bazėje esančių kulku pavyzdžių iš bet kurio 7,62x39 kalibro Kalašnikovo automato.

viso Kijevo "Berkut" pulko, įskaitant specialiąją "Berkut" kuopą, kuriai pavesta vykdyti protestuotojų žudynes, karabinai.⁵¹

Vyriausybės tyrimo metu nustatyta, kad dauguma vasario 18-19 d. nužudytų protestuotojų buvo nušauti medžiokliniais šoviniais ir medžioklei naudojamais lygiavamzdžiais šautuvais. Jis atskleidė, kad absoliuti dauguma iš 11 policininkų, nužudytų vasario 18-19 d., ir visi 4 policininkai, nužudyti vasario 20 d., buvo nušauti iš panašaus tipo ir kalibro medžioklinių granulių ir kulku, rankinių šautuvų kulku ir 7,62x39 kalibro kulku kaip ir protestuotojai.

Iš teismo sprendimų paaiškėjo, kad ginklai, kuriais 2014 m. balandžio 20 d. Slovjanske buvo užpulti sužeisti kontrolės posto užpuolikai, buvo tie patys ginklai, iš kurių vasario 18 d. Maidane buvo nužudyti du vidaus kariuomenės kariai, o dar trys policininkai sužeisti. Teismo sprendimuose kaip įtariamieji GPU tyrime dėl policininkų nužudymo ir sužeidimo Maidane buvo konkrečiai nurodyti du Dešiniojo sektoriaus aktyvistai, kurie buvo sužeisti per Dešiniojo sektoriaus užpuolimą separatistų kontrolės poste, ir daugelis kitų Dešiniojo sektoriaus narių.⁵² Vyriausybės tyrėjų atliktas vizualinis kulku skylių ir jų poveikio vietų tyrimas viešbučio "Ukraina" kambaryje, kuriame gyveno Vokietijos ARD televizijos žurnalistė, patvirtino, kad į jį buvo šaudoma iš Pagrindinio pašto, kuris buvo Dešiniojo sektoriaus būstinė, pusės (žr. vaizdo įrašo F priedą).

Vizualinė rekonstrukcija, pagrįsta vyriausybinių teismo medicinos ekspertų ataskaitomis apie kulku skylių vietas ir kryptis žudynių vietoje medžiuose, gėlių dėžutėje ir viešbutyje "Ukraina", taip pat vaizdo įrašais ir nuotraukomis, kuriose užfiksuotos šių kulku skylių vietos ir kryptys, rodo, kad "Berkut" policija ir "Omega" paprastai šaudė virš protestuotojų antruoju ir

aukštesniu

viešbučio "Ukraina" aukštuose, elektros stulpuose, gėlių dėžutėje ir medžiuose. Tai taip pat rodo, kad jie nesitaikė į Maidano protestuotojus, nes viešbučio "Ukraina" pirmajame aukšte, kuris buvo už kelių dešimčių nužudytų ir sužeistų protestuotojų, nėra kulkų skylių. (1 nuotrauka).

[1 nuotrauka apie čia]

Niujorko architektūros bendrovė, dirbanti su Ukrainos "savanorių" komanda, Maidano aukų advokatų užsakymu Maidano žudynių teisme atliko trijų Maidano protestuotojų nužudymo 3D modelio rekonstrukciją.⁵³ Šį SITU modelį šie advokatai ir P. Porošenkos vadovaujamas Ukrainos generalinis prokuroras nurodė kaip neabejotiną įrodymą, kad Maidano protestuotojus nužudė "Berkut" policija ir kad protestuotojus nužudė ne snaiperiai.

Tačiau trijų nužudytų Maidano protestuotojų žaizdų vietos 3D modelyje nesutampa su žaizdų vietomis, nustatytomis teismo medicinos ekspertizės metu atlikus šių protestuotojų kūnų ir drabužių tyrimus, taip pat su kulkų skylių skyduose ir šalmė iš karto po to, kai jie buvo nušauti, vietomis. Pavyzdžiui, teismo medicinos ekspertizės duomenimis, Ihoris Dmytrivas buvo nušautas į liemens "dešinįjį šoninį paviršių" ir "kairįjį šoninį paviršių" "iš dešinės į kairę, iš viršaus į apačią ir šiek tiek iš priekio į užpakalį", o įėjimo žaizda buvo 20,5 cm aukščiau nei išėjimo žaizda. Maidano aukų advokatas teisme vizualiai pademonstravo, kad šių žaizdų vietos buvo dešinėje ir kairėje pusėje. Vaizdo įrašė, kuriame užfiksuota Dmytrivo apžiūra iškart po sušaudymo, Maidano medikai taip pat rodo tokias žaizdų vietas, o priekinėje dalyje, priešingai nei 3D modelyje, žaizdų nematyti. Tačiau 3D modelyje jo žaizdos buvo perkeltos į priekį ir į užpakalį ir padarytos beveik horizontalios, kad atitiktų "Berkut" pozicijas ant žemės.⁵⁴ (Žr. vaizdo įrašo H priedą).

Šių trijų protestuotojų žaizdų vietos ir kryptys, nustatytos teismo medicinos ekspertizių metu, ir sutampančios kulkų skylės, atsiradusios dviejų iš jų skyduose ir kito šalme, taip pat jų padėties nužudymo metu rodo, kad į juos šaudyta iš viršutinės banko "Arkada" dalies Maidano kontroliuojamoje teritorijoje. Keli Maidano protestuotojai ir medikai nurodė, kad snaiperiai ten buvo netrukus prieš ir po šių trijų protestuotojų nužudymo. (H vaizdo įrašo priedas).

Paslėpimas ir vengimas bendradarbiauti

Stebina tai, kad praėjus beveik aštuoneriems metams po vieno iš geriausiai dokumentuotų masinių žudynių atvejų istorijoje, nėra nė vieno nuteisto ar suimto asmens už protestuotojų ir policijos žudynes Maidane. Niekas nebuvo patrauktas baudžiamojon atsakomybėn už 13 nužudytų ir daugiau kaip 100 sužeistų policininkų vasario 18-20 d. Maidane ir dviejų kelių policininkų kitoje Kijevo vietoje. Prokuratūra niekam nepateikė kaltinimų dėl 77 protestuotojų, arba beveik pusės visų vasario 20 d. sužeistų protestuotojų, sužeidimo po to, kai tyrimas nustatė, kad į juos buvo šaudoma ne iš "Berkut" pozicijų, o iš kitų sektorių, o tai reiškia iš Maidano kontroliuojamų teritorijų.

Generalinei prokuratūrai vadovavo Maidano politikai arba artimi Maidano Ukrainos prezidentų ir prezidento V. Zelenskio sąjungininkai, o žudynių tyrimą nuo pat pradžių kontroliavo Maidano valdžios lyderiai. Dvi pagrindinių Maidano partijų frakcijos blokavo parlamentinės komisijos dėl Maidano žudynių sukūrimą P. Porošenos prezidentavimo laikotarpiu.⁵⁵ Nepavykęs tyrimas, baudžiamasis persekiojimas ir didele dalimi teismo procesas atitinka Turčynovo, Porošenos ir Zelenskio vyriausybių ir Generalinės prokuratūros, Valstybinio tyrimų biuro ir Vidaus reikalų ministerijos vykdytą tyrimo slėpimą ir vengimą jį atlikti.

2014 m. vasario 21 d. Ukrainos parlamentas priėmė amnestijos įstatymą, kuriuo Maidano dalyviams buvo suteiktas visiškas imunitetas nuo baudžiamojo persekiojimo už įvairius sunkius nusikaltimus, įskaitant policijos nužudymą, terorizmą ir valdžios užgrobimą. Įstatymu taip pat buvo uždrausta tirti Maidano dalyvius dėl tokių nusikaltimų ir nurodyta, kad tokie jau surinkti įrodymai turi būti sunaikinti.

Du iš penkių "Berkut" policininkų, kurie kelerius metus buvo suimti ir teisiami dėl vasario 20 d. žudynių Maidane, teismo teisėjai paleido dėl įrodymų trūkumo. Tai atitinka sufabrikuotus kaltinimus. Visus "Berkut" policininkus Kijevo teismas prezidento V. Zelenskio nurodymu paleido ir iškeitė į Donbaso separatistus per kelis mėnesius nuo numatyto nuosprendžio paskelbimo. Šis sprendimas užvilkinio teismo procesą.

Priešingai, "Berkut" specialiosios kuopos vado, kuris buvo kaltinamas vasario 20 d. žudynėmis, ir "Berkut" policininkų, kaltinamų 33 protestuotojų sužeidimu vasario 18-19 d., paleidimas į namų areštą ir pabėgimas iš Ukrainos atitinka slapstymąsi ir akmenų slėpimą. Ukrainos žurnalistas, 2014 m. vadovavęs GPU pilietinei tarybai, pareiškė, kad Ukrainos vidaus reikalų ministras, kuris buvo Maidano vadovybės narys, dalyvavo perkeliančios specialiosios kuopos "Berkut" vadą iš Ukrainos.⁵⁶

GPU tyrimas paneigė, kad Maidano kontroliuojamuose pastatuose buvo snaiperių, ir jų netyrė. Tai buvo padaryta nepaisant tyrimo, teismo proceso ir viešai prieinamų įkalčių, pavyzdžiui, daugiau kaip 100 sužeistų protestuotojų, kelių dešimčių kaltinimo liudytojų ir daugiau kaip 300 kitų liudytojų parodymų, taip pat vaizdo, nuotraukų ir garso įrašų, kuriuose užfiksuoti šiuose pastatuose esantys snaiperiai, įskaitant jų šaudymą į

protestuotojų ir policijos, taip pat teismo balistinių ir medicininių ekspertizių rezultatai. "Berkut" policininkai ant žemės, atvirai šaudantys iš kalašnikovo automatų, jokių būdu nebuvo snajperiai.

2014 m. kovo mėn. GPU iš pradžių pareiškė, kad jos atlikto tyrimo metu buvo nustatyti snajperiai, kurie žudė Maidano protestuotojus, nustatytos jų buvimo vietos ir konfiskuoti ginklai, taip pat kad buvo tiriama, ar prie žudynių prisidėjo užsieniečiai.⁵⁷ 2014 m. balandžio pradžioje GPU taip pat oficialiai pareiškė, kad į protestuotojus buvo šaudoma iš viešbučio "Ukraina" Simonovo "snajperio šautuvu".⁵⁸ Tačiau Generalinės prokuratūros, Ukrainos saugumo tarnybos ir Vidaus reikalų ministerijos vadovai atšaukė šiuos pareiškimus, nepateikdami jokio pagrindimo, ir per savo jungtinę spaudos konferenciją 2014 m. balandžio mėn. paskelbė, kad Maidano protestuotojus išvaikė specialioji "Berkut" kompanija.

Generalinė prokuratūra be jokių paaiškinimų pakeitė savo ankstesnio tyrimo išvadas, kad mažiausiai trys protestuotojai buvo nužudyti nuo viešbučio "Ukraina", o dar 10 protestuotojų žuvo iš didelio aukščio, ir apkaltino "Berkut" policininkus jų nužudymu. Panašiai GPU apkaltino "Omega" snajperį ir "Omega" kulkosvaidininką nužudžius po vieną protestuotoją, nors prieš tai dėl šių dviejų protestuotojų nužudymo apkaltino ir teisė "Berkut" policininkus. Tačiau vyriausybės teismo ekspertizės, pateiktos "Berkut" teisme, protestuotojų, kurie buvo šalia ir matė šių dviejų protestuotojų nužudymą, parodymai ir jų nužudymo vaizdo įrašai rodo, kad iš "Omega" ir "Berkut" pozicijų fiziškai buvo neįmanoma šaudyti į juos iš priešais esančių "Omega" ir "Berkut" pozicijų. Chrapačenką į nugarą nužudė surūdijusi medžioklinė išplėstinė kulka, o Olehas Ušnevičius buvo nušautas iš pistoleto už sienos, kai jie stovėjo priešais "Omega" ir "Berkut" pozicijas. (Žr. vaizdo įrašo A priedą ir vaizdo įrašo D priedą). Teismai abu "Omega" narius dėl įrodymų trūkumo paleido į laisvę dar iki teismo.

Aštuonių Maidano politikų ir aktyvistų bei septynių buvusių Gruzijos kariškių vieši pareiškimai apie Maidano snaiperių ir Maidano lyderių dalyvavimą protestuotojų žudynėse Maidane nebuvo tiriami. Maidano žudynių bylos teisėjai atmetė Gruzijos snaiperių grupių narių, kurie patys pranešė apie save, prašymus duoti parodymus Maidano žudynių byloje vaizdo ryšiu iš Baltarusijos. Ukrainos generalinė prokuratūra teigė, kad šie gruzinai yra netikri, o Maidano aukų advokatai vadino juos "aktoriais" ir neigė, kad jie net lankėsi Ukrainoje, nors jie pateikė savo tikruosius vardus ir pravardes, pasus, lėktuvo bilietus į Ukrainą, vaizdo įrašus, nuotraukas ir kitus įrodymus, patvirtinančius jų tapatybę ir apsilankymą Ukrainoje. Armėnijos ir Baltarusijos vyriausybinių institucijų patvirtino kai kurių iš šių gruzinų tapatybes. Jų išsamūs parodymai iš esmės atitinka įrodymus, atskleistus per Maidano žudynių procesą, ir akademinį tyrimą apie šias žudynes išvadas (Katchanovski, 2015a, 2020a).

Nadia Savčenko teigė, kad ginkluotos grupės žmonės, kuriuos ji matė atvykstančius į Maidaną, yra Ukrainos parlamente ir kad ji matė, kaip vienas iš Maidano lyderių atvedė snaiperius į viešbutį "Ukraina" ir matė, kaip iš šio viešbučio buvo šaudoma. Dešiniojo sektoriaus rėmėjas ir lyderis per žudynes Maidane sakė, kad jis kartu su kitais Dešiniojo sektoriaus aktyvistais rado ir nufotografavo tris snaiperių pozicijas ir jų išėjimo kelius Maidano kontroliuojamuose pastatuose, o vieną iš ten rastų snaiperių paleido Maidano lyderiai. Keli Maidano aktyvistai teigė, kad jie matė, jog kai kuriuos snaiperius Maidano protestuotojai sučiupo, ypač viešbutyje "Ukraina", tačiau Maidano lyderiai juos išlaisvino, o vėliau jie dingo. (Žr. vaizdo įrašo B priedą).

Buvęs prezidento P. Porošenko bendražygis ir parlamentinio komiteto vadovas Maidano metu Davydas Žvanija pareiškė, kad Maidano lyderiai, kuriuos jis įvardijo

jo vaizdo įrašus, "surengė" žudynes Maidane. Jis sakė, kad tuometiniai Maidano opozicijos lyderiai turi kraujo ant rankų ir nori užgrobti valdžią Ukrainoje. Jis teigė, kad Maidano lyderiai iš anksto žinojo apie Maidano žudynes, ypač apie šaudymą į policiją, ir prieš žudynes ragino savo parlamento narius neiti į Maidaną, kad jie nebūtų nužudyti. Žvanija taip pat teigė, kad ginklai Maidanui buvo tiekiami per Lietuvos ambasadą Kijeve. (Žr. vaizdo įrašo B priedą).

Taip pat nebuvo ištirtas viešas Maidano parlamento nario pareiškimas, kad vienas iš "titušų" lyderių, dalyvavusių vasario 19 d. nužudant žurnalistą, dirbo pirmaujančių Maidano aktyvistų versle ir kad jie iš anksto žinojo apie žudynes.⁵⁹ Neonacių judėjimo "C14" lyderis ir nariai prieš pat žudynes Maidane pasislėpė Kanados ambasadoje ir liko ten per žudynes, o vienas iš buvusių lyderių pareiškė, kad "C14" lyderis apie žudynes žinojo iš anksto.⁶⁰

Tas pats pasakytina ir apie Estijos užsienio reikalų ministro pareiškimą, kuriame ES užsienio reikalų vadovui per perimto telefoninio pokalbio metu buvo pasakyta apie Maidano medikų vadovo pareiškimą, kad ir policininkus, ir protestuotojus šaudė tie patys "snaiperiai", nes jų žaizdos turėjo tuos pačius skiriamuosius požymius. Du ukrainiečių rašytojai savo knygoje citavo Maidano kraštutinių dešiniųjų "Svoboda" lyderį ir parlamento vadovo pavaduotoją iš "Svoboda", kurie teigė, kad prieš žudynes Vakarų atstovas jiems ir kitiems Maidano lyderiams pasakė, jog Vakarų vyriausybės atsisuks prieš V. Janukovyčių, jei protestuotojų aukų skaičius pasieks 100. (B vaizdo įrašo priedas).

2019 m. Ukrainos žiniasklaida atskleidė, kad Kijevo prokurorai, atlikdami tyrimą, nustatė, kad dviejų kelių policininkų žudikų per Maidano žudynes žudikai buvo vieni iš Maidano snaiperių.

Šiems žudikams skambino žinomos parlamento deputatės ir deputatai iš vieno

iš Maidano partijų po to, kai nužudė šiuos policininkus per eismo sustabdymą. Po šių išvadų tyrimas buvo perduotas tos pačios partijos kontroliuojamai policijai ir visiškai įstrigo. Abu nužudyti policininkai, kaip ir Regionų partijos biure nužudytas kompiuterių technikas, buvo įtraukti į nužudytų Maidano protestuotojų "dangiškąjį šimtuką", o jų nužudymas priskirtas valdžios "tituškams". Deputatės apibūdinimas atitinka Tetianą Čornovol, buvusią kraštutinių dešiniųjų aktyvistę, kuri buvo pristatoma kaip Maidano didvyrė ir auka.⁶¹ 2020 m. T. Chornovol buvo apkaltinta Regionų partijos būstinės padegimu ir ten nužudyto kompiuterių techniko nužudymu. Tačiau jai buvo skirtas namų areštas, o vėliau teismas ją paleido, ir teismo procesas šioje byloje neprasidėjo.

GPU tyrimas neatliko kulų trajektorijų nustatymo, pasitelkus teismo balistikos ekspertus, net ir po to, kai Maidano žudynių teismas nurodė atlikti tokias ekspertizes, ypač siekiant nustatyti, ar šios trajektorijos buvo iš Maidano kontroliuojamų pastatų. Tyrimas, su tam tikromis išimtimis, vietoj balistikos ekspertų, siekdamas nustatyti ugnies sektorius, naudojo sudėtingas teismo medicinos ekspertų ekspertizes, neatvykęs į vietą ir nepateikęs jokių matavimų ir paaiškinimų.

Nepaaiškinamas daugelio sužeistų protestuotojų parodymų apie snaiperius Maidano kontroliuojamuose pastatuose ir teritorijose, duotų Maidano žudynių teisme, pakeitimas, palyginti su jų anksčiau tyrimui pateiktais parodymais, atitinka slėpimo požymius. Tas pats pasakytina ir apie nepaaiškinamus protestuotojų kulų ir žaizdų krypties teismo ekspertizę, atliktą likus kelioms savaitėms iki to laiko, kai tyrimas pateikė bylą teismui, kad šis ją išnagrinėtų. Visiškai kitokios naujų balistinių tyrimų išvados, kad protestuotojai žuvo nuo konkrečių "Berkut" kalašnikovo kulų, paneigia maždaug 40 ankstesnių teismo balistinių tyrimų, įskaitant kompiuterinius, išvadas. Sinchronizuota turinio analizė

"Berkut" policijos ir kelių nužudytų bei sužeistų protestuotojų vaizdo įrašai, teismo medicinos ekspertizės metu nustatytos žaizdų vietos ir kryptys, Maidano protestuotojų liudininkų parodymai ir vietoje atlikti vyriausybinių balistikos ekspertų tyrimo eksperimentai rodo, kad Maidano protestuotojai buvo apšaudyti iš Maidano kontroliuojamų pastatų ir fiziškai negalėjo būti apšaudyti iš "Berkut" pozicijų, nepaisant pranešimų apie sutampančias kulkas. (Žr. vaizdo įrašo H priedą).

Pagrindiniai vasario 20 d. žudynių įrodymai dingo, kai juos kontroliavo Maidano opozicija arba Maidano vyriausybė, arba kai jie buvo Maidano vyriausybės tyrimo žinioje, o atsakingi asmenys nebuvo nustatyti ir patraukti baudžiamojon atsakomybėn. Prie tokių įrodymų priskiriami beveik visi nužudytų ir sužeistų protestuotojų skydai ir šalmai, nes pagal kulų skyles juose arba jų nebuvimą galima lengvai nustatyti šaudžiusių vietas. Daug kulų, išimtų iš protestuotojų ir policijos kūnų, medžių, dirvožemio, gėlių dėžutės ir Maidano pastatų, dingo, o kai kuriais atvejais jos dingo dar tada, kai buvo GPU žinioje. Keli medžiai su kulkomis ir (arba) kulų skylėmis buvo iškirsti Maidano protestuotojų žudynių teritorijoje ir Berkut barikadų teritorijose po žudynių, ir prokuratūra tai pripažino praėjus trejiems metams po žudynių.

Vasario 20 d. ankstyvą rytą Maidane vykusią tiesioginių internetinių transliacijų ir interneto kamerų įrašai iškart po žudynių taip pat "dingo". Tas pats pasakytina ir apie viešbučio "Ukraina", banko "Arkada" ir kitų Maidano kontroliuojamų pastatų apsaugos kamerų įrašus tuo metu, kai juose buvo įsikūrę snaiperiai.

Pirmasis Ukrainos generalinis prokuroras V. Zelenskis pareiškė, kad Maidano žudynių ir kitų Maidano nusikaltimų tyrimas buvo sabotuojamas ir organizuojamas taip, kad nebuvo nustatyta, kas užsakė šiuos nusikaltimus. Jis pareiškė, kad per šį procesą dingo dalis medžiagos

tyrimas. Jis klausė, kodėl "Berkut" nariai, kaltinami dėl žudynių Maidane, buvo įkalinti ketverius metus, tačiau nuosprendis nebuvo priimtas.⁶²

Daugelis iš daugiau nei 100 žmonių, kurie buvo įtraukti į "Dangaus šimtinę" nužudytų Maidano protestuotojų ir kuriems tuometinis prezidentas P. Porošenka pomirtinai suteikė Ukrainos didvyrių vardus, žuvo ne Maidane arba mirė nuo įvairių ligų.⁶³

Ukrainos valstybinis tyrimų biuras apkaltino Tetianą Čornovol mirtinu Regionų partijos biuro padegimu ir kompiuterių administratoriaus nužudymu per 2014 m. vasario 18 d. Maidane vykusias žudynes. Vaizdo įrašai ir jų pačių prisipažinimai parodė, kad šiame padegime dalyvavo T. Chornovol ir kraštutinių dešiniųjų Maidano aktyvistai. Tačiau iki 2020 m. vasario Ukrainos generalinė prokuratūra tyrė jo mirtį kaip gaisro, o ne padegimo pasekmę.⁶⁴

Generalinė prokuratūra išaiškino ir ištyrė Maidano organizacijos lyderį ir jos narius, kurie buvo kaltinami vasario 20 d. protestuotojų žudynėmis ir slėpė specialiosios bendrovės "Berkut" šaunamuosius ginklus. Kraštovaizdis, gatvė ir medžiai žudynių vietoje būtų beveik visiškai pakeisti į parką ir naują Maidano žudynių muziejų. Dėl to būtų fiziškai neįmanoma pagaliau vietoje atlikti tiriamuosius eksperimentus kulų trajektorijoms nustatyti.

Policijos ir protestuotojų žudynių tyrimai buvo atskirti, nors jos įvyko tomis pačiomis dienomis ir tose pačiose vietose. Nebuvo lyginamos iš policijos ir protestuotojų kūnų ištrauktų kulų ekspertizės, nepaisant įvairių įrodymų, kad į juos šaudė tos pačios snaiperių grupės.

2016 m. buvo atnaujintas Maidano žudynių procesas. Jo likimas tapo neaiškus po to, kai prezidentas V. Zelenskis iškeitė penkis "Berkut" policininkus į separatistus. Keli išpuoliai

neonacių C14 ir kitos kraštutinių dešiniųjų grupuotės sutrikdė teismo procesą ir grasino. Tokių įrodymų, kad Janukovyčiaus vyriausybės vadovai ir "Berkut" nariai sistemingai slėpė bylas, nėra. V. Janukovyčiaus valstybės išdavystės byloje buvo atskleista įvairių įrodymų, kad jis pabėgo iš Ukrainos po kelių Maidano jėgų, įskaitant kraštutinius dešiniuosius, bandymų susivienyti.⁶⁵ Jis ir jo vidaus kariuomenės vadas savanoriškai per vaizdo ryšius davė parodymus apie žudynes teisme. Du berkučiai, kurie buvo iškeisti į separatistus, savanoriškai grįžo iš separatistų kontroliuojamo Donbaso, kad galėtų toliau dalyvauti teismo procese. Kaip ir berkutų policininkų, atvirai pasilikusių Ukrainoje ir nesislėpusių ar neišvykusių iš Ukrainos po žudynių Maidane iki tol, kol jie buvo suimti ir apkaltinti masinėmis žudynėmis, šie veiksmai nerodo, kad jie slėpė ar vengė tyrimo.

Taip pat yra tam tikrų įrodymų, kad kraštutinių dešiniųjų "Svoboda" arba su "Svoboda" susijusių aktyvistų ir botų ar trolių paskyrų dalyvavimas slepiant Maidano žudynių kaltininkus ir įrodymus. Kelios dešimtys identiškų arba beveik identiškų paskyrų ir puslapių anglų kalba visuose pagrindiniuose socialiniuose tinkluose ("Facebook", "Twitter", "Instagram", "VKontakte", "YouTube", "Redditt" ir kt.) ir įvairiuose forumuose, pavyzdžiui, "Ukrainska Pravda" forume, su autoriaus vardu ir pavarde arba netikrais vardais, pasmerkė autorių kaip "Maidano žudynių ir šiuolaikinės Ukrainos istorijos klastotoją" ir teigė, kad autorius suklautojo įrodymus, jog Maidano protestuotojus nužudė Maidano snaiperiai. Pavyzdžiui, jie melagingai teigė, kad vaizdo įrašo B priede su liudytojų parodymais apie snaiperius Maidano kontroliuojamose vietose yra ne liudytojų, o gandų, nors absoliuti dauguma parodymų yra liudytojų, o šis vaizdo įrašas buvo pripažintas ir parodytas kaip įrodymas Maidano žudynių byloje (žr. vaizdo įrašo B priedą).⁶⁶

Toks kelių netikrų paskyrų ir puslapių naudojimas siekiant suklaidinti žmones, ypač "dėl subjekto, kuriam jie atstovauja, tapatybės, tikslo ar kilmės", "auditorijos ar

bendruomenės" ir "apie turinio šaltinį ar kilmę" "Facebook" priskiria prie neautentiškų.⁶⁷ Toks socialinis elgesys taip pat yra neautentiškas, palyginti su tipiškais socialinės žiniasklaidos vartotojais.

Kraštutinių dešiniųjų imigrantų aktyvisto Svyatoslavo Guto, susijusio su partija "Svoboda", komentarų, kuriuos jis parašė po "Ukrainska pravda" straipsniais, susijusiais su Maidano žudynių tyrimu, naudodamasis savo asmenine "Facebook" paskyra, tekstas iš esmės identiškas šių socialinių tinklų paskyrų ir interneto forumų bei botų ir trolių komentarų tekstui. Jie autorių vadina Maidano žudynių falsifikatoriumi ir prašo tokią frazę paieškoti "Google".⁶⁸ Svyatoslavo Guto vardas, gyvenamoji vieta Čikagoje ir amžius sutampa su slapyvardžiais, pavyzdžiui, Slavw ir Slav70, Čikagos IP vieta ir šių daugybės socialinės žiniasklaidos paskyrų ir puslapių bei įrašų internetiniuose forumuose, Ukrainos žiniasklaidoje ir Vikipedijoje kūrėjo amžiumi.⁶⁹ Taip pat sutampa su panašiomis socialinės žiniasklaidos ir forumo paskyromis ir puslapiais, sukurtais naudojant tą patį slapyvardį, kuriuose žymus Kanados ukrainiečių istorijos profesorius Johnas Paulas Himka vadinamas "istorijos klastotoju" dėl savo akademinio tyrimo apie OUN dalyvavimą Lvovo pogrome nacių okupacijos metais (žr. Himka, 2012, p. 215). Tuo pačiu slapyvardžiu pasivadinęs asmuo naudojo "mokslinį antisemitizmą", kad pateisintų OUN vadovaujamą pogromą ir masines žydų žudynes Lvoje 1941 m. nacių okupacijos metu.⁷⁰ Tas pats asmuo taip pat sukūrė arba redagavo šimtus Vikipedijos puslapių ukrainiečių ir anglų kalbomis apie kraštutinių dešiniųjų OUN, UPA ir nacistinę Vokietiją ir įtraukė panašius jų vykdytų masinių žydų, lenkų, rusų ir ukrainiečių žudynių pateisinimus ir apologetiką.⁷¹

Be "patinka" kraštutinių dešiniųjų partijos "Svoboda" puslapiui ir įrašo su nuoroda į "Svoboda" skyrių Čikagoje savo "Facebook" puslapyje, Svyatoslavas Gutas neturi jokių kitų su Maidano žudynėmis, OUN ir UPA susijusių duomenų. Jis apibūdina save kaip imigrantą iš Lvovo, matyt, turi buhalterinės apskaitos bakalauro laipsnį, taip pat tam tikrą patirtį

programinės įrangos srityje.⁷² Autoriaus mokslinės studijos ir Maidano žudynių teismo procesas
ir

Tyrimas atskleidė įvairių įrodymų, kad prie policijos ir protestuotojų žudynių prisidėjo "Svoboda", kuri buvo įkurta kaip neonacistinė Ukrainos socialinė nacionalinė partija, ir kitos kraštutinių dešiniųjų organizacijos, tokios kaip "Dešinysis sektorius" (žr. vaizdo įrašo C priedą ir Katchanovski, 2015a, 2020a).⁷³

Išvada

Maidano žudynių teismai ir tyrimai atskleidė įvairių įrodymų, kad policija ir bent jau absoliuti dauguma iš 49 nužudytų ir 157 sužeistų Maidano protestuotojų 2014 m. vasario 20 d. buvo nužudyti snaiperių Maidano kontroliuojamuose pastatuose ir teritorijose. Tarp tokių įrodymų yra absoliučios daugumos sužeistų protestuotojų, kelių dešimčių kaltinimo ir dešimčių gynybos liudytojų parodymai. Generalinės prokuratūros tyrimas Nustatė, kad maždaug pusė Maidano protestuotojų buvo sužeisti ne iš "Berkut" policijos pozicijų vietoje, o iš kitų vietų.

Kadangi tyrimo ir teismo metu nebuvo nustatyta jokių "trečiosios jėgos" snaiperių, tai reiškia, kad šias žudynes įvykdė Maidano snaiperiai, dalyvaujant Maidano vadovybės elementams. Tai atitinka įvairius įrodymus, pavyzdžiui, vaizdo įrašus, kuriuose Maidano snaiperiai žudynių metu buvo užfiksuoti Maidano kontroliuojamuose pastatuose ir teritorijose, ir 14 Maidano snaiperių grupių narių, kurie patys prisipažino, parodymus.

Teisme pateikti vaizdo įrašai patvirtino, kad konkretus konkrečių protestuotojų apšaudymo laikas absoliučioje daugumoje atvejų nesutapo su "Berkut" policininkų šaudymo laiku ir jų šaudymo kryptimis. Vien šie vaizdiniai įrodymai neabejotinai rodo, kad "Berkut" policininkai, kurie kaltinami protestuotojų žudynėmis, vasario 20 d. nežudė bent jau absoliučios daugumos nužudytų ir sužeistų Maidano protestuotojų. Teismo proceso metu paviešinti vaizdo įrašai, pavyzdžiui, Belgijos VRT televizijos vaizdo įrašas, pateikė įrodymų, kad

Maidano protestuotojai buvo viliojami, o vėliau žudomi snaiperių iš Maidano kontroliuojamų pastatų, pavyzdžiui, viešbučio "Ukraina".

Atlikus teismo medicinos ekspertizes nustatyta, kad absoliuti dauguma protestuotojų buvo nušauti iš stacių pusių, iš šonų ir nugaros. Tai atitinka Maidano kontroliuojamų pastatų ir teritorijų vietas ir nesutampa su "Berkut" policijos vietomis ant žemės. Atlikus pirmines balistines ekspertizes, iš nužudytų ir sužeistų protestuotojų kūnų išimtos kulkos neatitiko "Berkut" kalašnikovų kulku. Maidano žudynių bylos vyriausybinių ekspertų atliktos teismo ekspertizės parodė, kad "Berkut" policininkai dažniausiai šaudė virš Maidano protestuotojų į viešbutį "Ukraina", kuris buvo pagrindinė snaiperių buvimo vieta.

Dėl viešai prieinamų duomenų trūkumo arba dėl prieštaringų duomenų negalima atmesti galimybės, kad "Berkut" policija nužudė ir sužeidė nedidelę dalį protestuotojų, visų pirma dėl rikošetų arba per susišaudymą su snaiperiais Maidano kontroliuojamuose pastatuose. Tačiau jų nužudymas ir sužeidimas tose pačiose vietose ir tuo pačiu metu, kaip ir kitų protestuotojų, leidžia manyti, kad daugumą jų taip pat greičiausiai nušovė Maidano snaiperiai. Teismo procesai ir tyrimai neatskleidė jokių įrodymų, kad V. Janukovyčius ar jo teisėsaugos ministrai ir vadai įsakė surengti Maidano protestuotojų žudynes.

Esama įvairių požymių, kad Maidano valdžia ir kraštutinių dešiniųjų organizacijos trukdė Maidano žudynių tyrimams ir teismams, taip pat kad buvo nuslėpta didelė dalis svarbiausių žudynių įrodymų. Tyrimo metu buvo neigiama, kad Maidano kontroliuojamuose pastatuose buvo snaiperių, nors įrodymų buvo labai daug. Maidano žudynių tyrimas ir teismo procesas buvo sustabdytas, kaltinimai "Berkut" policininkams, o vėliau ir dviem "Omega" nariams

buvo sufabrikuoti, o daugelis įrodymų sunaikinti, siekiant nuslėpti Maidano lyderių ir snaiiperių dalyvavimą šiose masinėse žudynėse.

Po beveik aštuonerius metus trukusių tyrimų ir šešerius metus trukusių teismo procesų nė vienas asmuo nebuvo nuteistas ar suimtas dėl 2014 m. vasario 18-20 d. Maidane vykusių protestuotojų ir policijos žudynių, nors šis politinio smurto atvejis yra vienas geriausiai dokumentuotų masinių žudynių atvejų istorijoje ir vienas didžiausių žmogaus teisių pažeidimų nepriklausomoje Ukrainoje. Niekam nebuvo pateikti kaltinimai dėl pasikėsimo nužudyti beveik pusę vasario 20 d. sužeistų protestuotojų.

Tokie Maidano žudynių teismo procesų ir tyrimų rezultatai patvirtina ankstesnių akademinių tyrimų išvadas, kad šios žudynės buvo netikros masinės žudynės, kuriose dalyvavo Maidano vadovybės ir kraštutinių dešiniųjų atstovai, ir kad jų metu buvo nužudyta policija. Vakarų vyriausybėms ir žiniasklaidai reikia toliau tirti Maidano žudynių, jų tyrimo ir teismo proceso iškraipymo priežastis.

Teismo procesų ir tyrimų atskleidimai, patvirtinantys, kad protestuotojų ir policijos žudynės Maidane buvo melaginga operacija, kurioje dalyvavo Maidano snaiiperiai ir Maidano vadovybės nariai, turi didelę reikšmę ne tik šio itin svarbaus politinio smurto Ukrainoje atvejo supratimui. Jie turi didelę reikšmę "Euromaidano" ir smurtinio konflikto Ukrainoje bei Rusijos ir Ukrainos bei Rusijos ir Vakarų konfliktų ištakoms suprasti. Maidano žudynių teismo procesų ir tyrimų atskleidimai rodo, kad Ukrainos ir Vakarų vyriausybių bei žiniasklaidos, išskyrus kai kurias reikšmingas išimtis, skleidžiami pasakojimai apie tai, kad Maidano protestuotojus išžudė vyriausybės snaiiperiai ir (arba) "Berkut" policija, yra klaidingi.

Priešingai vyraujantiems pasakojimams, masiniai "Euromaidano" protestai nepadėjo pasiekti politinių permainų. Šiomis žudynėmis Ukrainoje prasidėjo ginkluotas konfliktas, dėl kurio buvo nuversta Ukrainos vyriausybė ir kuris peraugo į Krymo atsiskyrimą ir Rusijos aneksiją, pilietinį karą Donbase, Rusijos karines intervencijas Kryme ir Donbase bei didelius užsitęsčius konfliktus tarp Ukrainos ir Rusijos bei Vakarų ir Rusijos.

Internetinių vaizdo įrašų priedai

[A vaizdo įrašo priedas](#): "Snaiperių žudynės" Maidane Ukrainoje (2021 m.)

A Maidan medic states that some "snipers" on the roof of the Hotel Ukraina shot at the protesters in front of Zhovtnevyi Palace. This medic was filmed in that area during the massacre.

[Vaizdo įrašas B priedas](#): daugiau nei 100 liudininkų parodymų apie Maidano snaperius Ukrainoje (2021)

[C vaizdo įrašo priedas](#): Maidano protestuotojų šaudymas iš Maidano kontroliuojamų vietų (2020 m.)

[Vaizdo įrašas D priedas](#): Maidano žudynių teismo proceso ir tyrimo liudijimai, kuriuos davė 47 sužeistieji Maidano protestuotojai apie snaiperius Maidano kontroliuojamose vietovėse

[E vaizdo įrašas](#): dešimčių kaltinimo liudytojų parodymai apie žudynes Maidane

Teismo procesas ir tyrimas dėl snaiperių Maidano kontroliuojamose vietovėse

[F vaizdo įrašas](#): šaudymas į Vakarų, Lenkijos ir Rusijos žurnalistus per Maidaną

Žudynės Ukrainoje

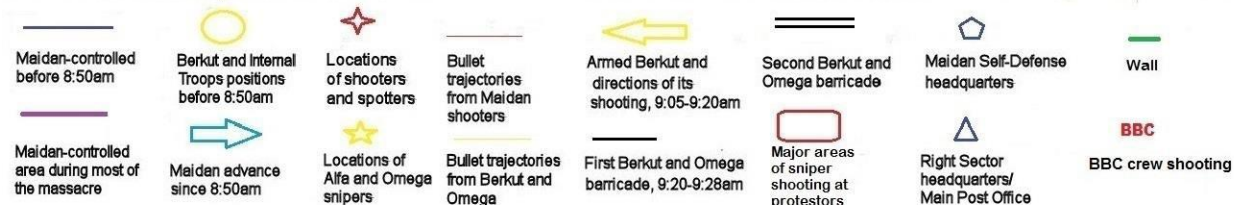

Killing of protesters (in orange): 1. Arutunian 8:59am, 2. Vaida 9:00am, 3. Pekhenko circa 7:20-9:17am; 4. Shynko 9:07am, 5. Solchanyk 9:08am, 6. Saienko 9:08am, 7. Kotsuba 9:10am, 8. Bratushko 9:10am, 9. Ilkiv 9:11am, 10. Mojsei 9:17am, 11. Aksenyn 9:17/9:18am, 12. Tarasiuk 9:18/9:19am, 13. Dmytriv 9:21am, 14. Dyhdalovych 9:22am, 15. Baidovsky 9:24am, 16. Voitovych 9:26am, 17. Movchan 9:26am, 18. Kemsky 9:28am, 19. Dziavulsky 9:28am, 20. Opanasiuk 9:28am, 21. Korneev 9:29am, 22. Kostenko 9:29am, 23. Bondarchuk 9:29am, 24. Shcherbaniuk 9:29am, 25. Bliock 9:25am, 26. Hrynevych 9:41am, 27. Ushnevych 9:43am, 28. Zhalovaha 9:43am, 29. Zhrebnyi 9:44am, 30. Varenysia 9:46am, 31. Tochyn 9:47am, 32. Parashchuk 9:48am, 33. Tkachuk 9:49am, 34. Zubenko 9:49am, 35. Holodniuk 9:54am, 36. Panteleev 9:54am, 37. Huryk 9:56am, 38. Kotliar 9:56am, 39. Pankiv 10:07am, 40. Tsariok 10:21am, 41. Chaplynsky 10:26am, 42. Chmilenko 10:28am, 43. Shyling 10:28am, 44. Poliansky 10:31am, 45. Khrapachenko 11:27am, 46. Smolensky 11:42-11:43am, 47. Melnychuk 4:51pm, 48. Kipiani around midnight, 49. Balaik 8:58-9:02am.

Wounding of protesters (in blue): 1. Navalnii circa 8:59am, 2. Kharchuk circa 9:05-9:10am, 3. Onufriiv 9:22am, 4. Kolesnikov 9:23/9:24am, 5. Marchuk 9:24/9:25am, 6. Huch 9:25am, 7. Buchenko 9:29am, 8. Venchak 9:43-9:44am, 9. Trapezun 9:44am, 10. Honcharovsky 9:50am, 11. Kravchuk 9:56am, 12. Kotliarevsky (medic) 10:16am, 13. Datsyshyn 10:30-11:00am, 14. Zhukovska (medic) 11:42am, 15. Kovalchuk 9:25am, 16. Zarechniuk 10:02am, 17. Panchuk 10:05am.

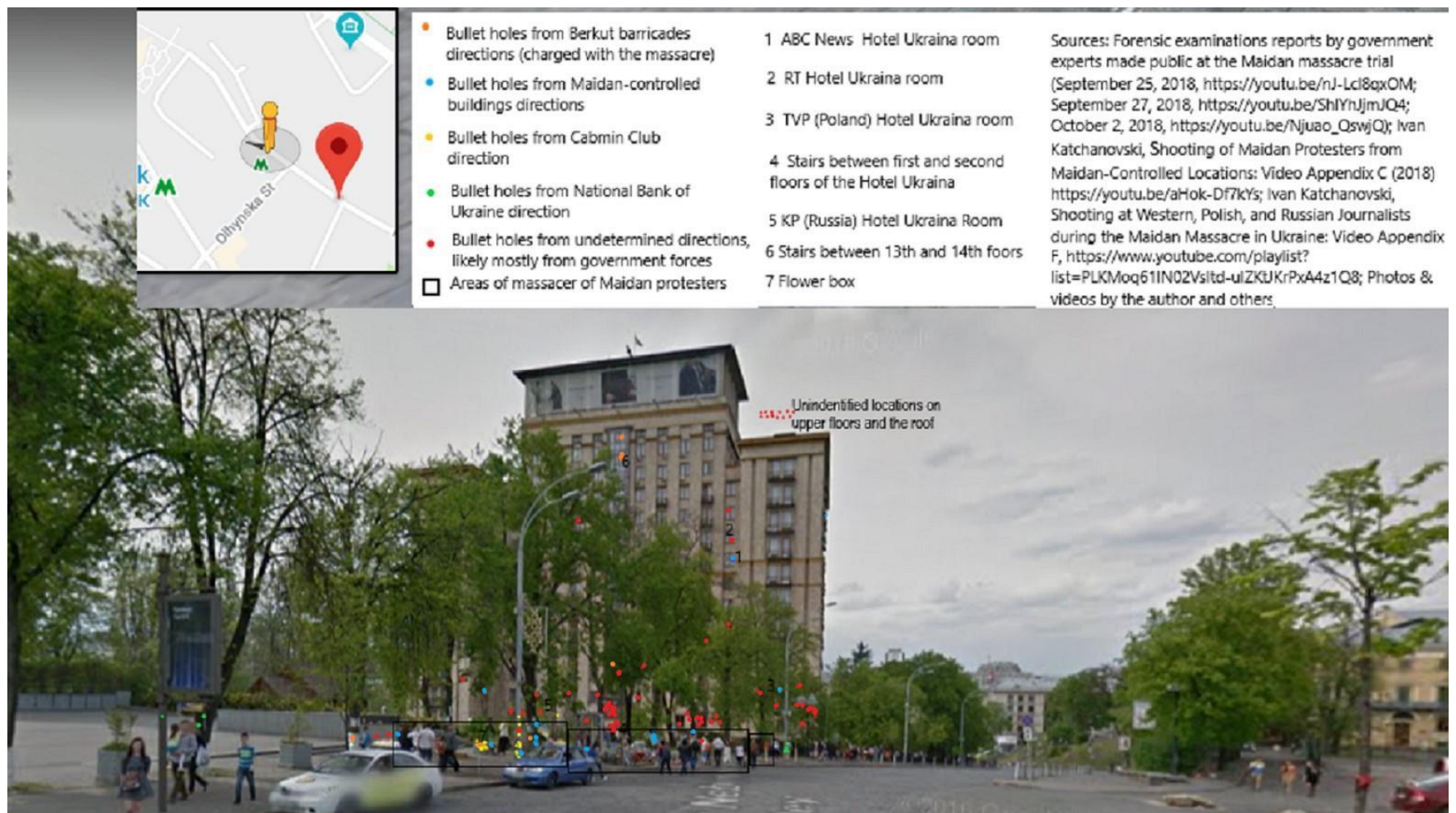
(Protesters, whose shooting GPU did not charge the Berkut special company previously or currently with, are highlighted in italics).

Killing of police (in yellow): 1. Zubok (8:00-8:38am), 2. Spychak (8:00-8:23am), 3. Mykhailovych (8:00-9:10am), 4. Symysiuk 9:16am.

1 Hotel Ukraina; 2 Zhovtnevyi Palace; 3 Kinopalats; 4 & 5 Muzeiny Lane; 6 Bank Arkada; 7 Cabinet of Ministers; 9 National Bank; 10 & 11 Horodetsky Street; 12 Music Conservatory, 13 Trade Union building; 14 Kozatsky Hotel; 15 McDonalds building; 16 Finbank; 17 Ukrkoopspilka; 18 & 19 Buildings near Hotel Dnipro; 20 Building near Hotel Ukraina. 21. Kyivmiskbud; 22. Ukrainian House.

1 žemėlapis. Maidano žudynės 2014 m. vasario 20 d.

1 nuotrauka. Šaudymo į Maidano protestuotojus ir Vakarų, Lenkijos ir Rusijos žurnalistus per Maidano žudynes Ukrainoje vaizdinė rekonstrukcija

Nuorodos

- Bandeira, Moniz. (2019). *The World Disorder: JAV hegemonija, tarpiniai karai, terorizmas ir humanitarinės katastrofos*. Cham: Springer.
- Black, J.L. ir Michael Johns (2016). *Šaltojo karo sugrįžimas: Ukraina, Vakarai ir Rusija*. Abingdon: Routledge.
- Cohen, Stephen F. (2018). *Karas su Rusija: Nuo Putino ir Ukrainos iki Trumpo ir "Russiagate"*. Niujorkas: Hot Books.
- Hahn, Gordon M. (2018). *Ukraine Over the Edge: Russia, the West and the "New Cold War" (Ukraina per kraštus: Rusija, Vakarai ir "naujasis šaltasis karas")*, Jefferson, NC: McFarland Books.
- Himka, John-Paul (2012). "Intervencijos. J.: "Challenging the Myths of Twentieth-Century Ukrainian History". In *The Convolutions of Historical Politics*, edited by Alexei Miller and Maria Lipman, 211-238. Budapeštas: Central European University Press.
- Iščenko, Volodymyras. (2016). Kraštutinių dešiniųjų dalyvavimas Ukrainos Maidano protestuose: bandymas sistemiškai įvertinti. *Europos politika ir visuomenė*, 17(4), 453-472.
- Katchanovski, Ivanas. (2020a). "Kraštutiniai dešinieji, Euromaidanas ir Maidano žudynės Ukrainoje". *Journal of Labor and Society*, 23, (1), 5-29.
- Katchanovski, Ivanas. (2020b). "Maidano žudynės Ukrainoje: Maidano Maidano įvykių tyrimas: "Maidano Maidano įvykių tyrimas: teismų ir tyrimų atskleidimai". Pranešimas, pristatytas virtualiame 52-ajame kasmetiniame Slavų, Rytų Europos ir Eurazijos studijų asociacijos suvažiavime, lapkričio 5-8 ir 14-15 d., https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=3735661.

Katchanovski, Ivanas. (2018a). "Snaiperių žudynės" Maidane Ukrainoje ir Maidano žudynių teismų ir tyrimų atskleidimai". Pranešimas, pristatytas

Režimai ir visuomenės konfliktų metu: Rugsėjo 13-14 d. Upsalos universiteto Rusijos ir Eurazijos studijų institutas ir Didžiosios Britanijos slavistikos ir Rytų Europos studijų asociacija surengė konferenciją "Rytų Europa ir Rusija nuo 1956 m.".

Katchanovski, Ivanas. (2018b). "Maidano žudynės Ukrainoje: Maidano įvykių tyrimas:

"Maidano Maidano įvykių tyrimas: teismų ir tyrimų atskleidimai". Pranešimas, pristatytas Amerikos politikos mokslų asociacijos metiniame susitikime, Bostonas, rugpjūčio 29-rugsėjo 2 d., <https://apsa2018-.apsa.ipostersessions.com/default.aspx?s=BE-A7-7C-A2-1B-56-0C-9E-48-D5-D8-80-27-5D-F6-17>.

Katchanovski, Ivanas. (2017). "Maidano žudynės Ukrainoje: Maidano įvykių tyrimas: "Maidano įvykių tyrimas: teismų ir vyriausybinių tyrimų atskleidimai". Pranešimas, pristatytas 22-ajame kasmetiniame pasauliniame Tautybių studijų asociacijos suvažiavime, Kolumbijos universitetas, Niujorkas, gegužės 4-6 d., https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=2994347.

Katchanovski, Ivanas. (2016a). Maidano žudynės Ukrainoje: Maidano įvykių apžvalga: analizės, įrodymų ir išvadų santrauka. In J.L. Black & M. Johns (Eds.). *The Return of the Cold War: Ukraine, the West and Russia (Šaltojo karo sugrįžimas: Ukraina, Vakariai ir Rusija)* (p. 220-224). Abingdon: Routledge.

Katchanovski, Ivanas. (2016b). Separatistų karas Donbase: Donbasas: smurtinis Ukrainos skilimas?

Europos politika ir visuomenė, 17(4), 473-489.

<https://doi.org/10.1080/23745118.2016.1154131>

Katchanovski, Ivanas. (2015a). "Snaiperių žudynės" Maidane Ukrainoje. Amerikos politikos mokslų asociacijos metinis susitikimas, San Franciskas, rugsėjo 3-6 d.,

https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=2658245.

- Katchanovski, Ivanas. (2015b). Krymas: Krimai: žmonės ir teritorija iki ir po aneksijos. In A. Pikulicka-Wilczewska & R. Sakwa (Eds.). *Ukraina ir Rusija: People, Politics, Propaganda and Perspectives (žmonės, politika, propaganda ir perspektyvos)* (p. 80-89). Bristol: E-International Relations.
- Kudelia, Serhijus. (2018). Kai skaičių nepakanka: (Kudelia, Kudelien: "Kudelienės, kai nepakanka kiekybės"): strateginis smurto panaudojimas 2014 m. Ukrainos revoliucijoje. *Comparative Politics*, 50(4), 501-521.
- Kudelia, Serhijus. (2016). "The Donbas Rift", *Russian Politics & Law*, 54 (1), 5-27.
- Lane, D. (2016). Tarptautinis kontekstas: Rusija, Ukraina ir posūkis į Rytus ir Vakarus. Konfrontacija. *Tarptautinė kritinė mintis*, 6 (4), 623-644.
- Mandel, Davidas. (2016). "Konfliktas Ukrainoje", *Journal of Contemporary Central and Eastern Europe*, 24 (1), 83-88.
- Marples, David R. and Frederick V. Mills (Eds.). (2015). *Ukraine's Euromaidan (Ukrainos Euromaidanas). Pilietinės revoliucijos analizė*. Štutgartas: Ibidem.
- Riabchuk, Mykola. (2019). "Ukrainski etnopolitychni procesy u dzerkali zakhidnoi "hibrydnoi analityky". *Naukovi zapysky*, 3-4.
- Wilson, Andrew. (2014). Ukrainos krizė: Ką ji reiškia Vakarams. New Heaven: Yale University Press.

Pastabos

¹ Ankstesnės šio straipsnio versijos buvo pristatytos 22-ajame kasmetiniame pasauliniame Tautybių studijų asociacijos suvažiavime Kolumbijos universitete, Niujorke, 2017 m. gegužės 4-6 d., Amerikos politikos mokslų asociacijos metiniame susitikime Bostone, 2018 m. rugpjūčio 29-rugsėjo 2 d., ir konferencijoje "Regimes and Societies in Conflict: Rytų Europa ir Rusija nuo 1956 m. Upsalos universiteto Rusijos ir Eurazijos studijų instituto ir Didžiosios Britanijos slavistikos ir Rytų Europos studijų asociacijos konferencijoje Upsaloje, Švedijoje, 2018 m. rugsėjo 13-14 d., ir virtualiame 52-ajame metiniame Slavų, Rytų Europos ir Eurazijos studijų asociacijos suvažiavime 2020 m. lapkričio 5-8 ir 14-15 d. (Katchanovski, 2017, 2018a, 2018b, 2020b).

² Volteras. (1817). *Pilnas Voltero veikalų rinkinys: Filosofinis žodynas*. Chez Th. Desoer, p. 788. Per Maidano žudynes buvo Maidano protestuotojas, grojantis trimitu. Maidano kontroliuojamame viešbutyje "Ukraina" jis pateko į snaiperių ugnį koviniais šoviniais. (Žr. vaizdo įrašo A priedą).

³ Johnas Adamsas. John Patrick Diggins (Red.). *The Portable John Adams*. Penguin Books, 2004.

⁴ <https://dbr.gov.ua/news/dbr-zavershilo-dosudove-rozsliduvannya-shhodo-zlochiv-yanukovicha-ta-inshih-9-ti-visokoposadovciv-pid-chas-akcij-protestu-u-2014-roci-video>.

⁵ "Скрепты Майдана. Распятый мальчик," <https://youtu.be/02ML-MzAy0M>.

⁶ https://www.youtube.com/watch?v=l2UhRc_uoUI.

⁷ https://www.youtube.com/watch?v=Nl5_cZtOg5M.

⁸ <https://youtu.be/QhKALfMFclM?t=674>.

⁹ "ГПУ изучала доклад Качановского о расстрелах на Майдане," 10 грудня 2016; <http://ua.112.ua/suspilstvo/donskyi-hpu-vyvchala-dopovid-kachanivskoho-pro-rozstrily-opublikovanu-v-merezhi-ale-ne-fakt-shcho-vona-avtentychna-358426.html>;

<https://youtu.be/6D4raGsjxZI?t=4h8m1s>; <https://www.youtube.com/watch?v=py24i4dzXOM>;
<https://www.youtube.com/watch?v=iWqI6IvNe68>.

¹⁰ "СБУ не передала ГПУ доказательства участия Суркова в расстреле Евромайдана , - Шокин", 2015 m. gegužės 27 d., *112 Ukraina*, <http://112.ua/politika/sbu-ne-peredala-gpu-dokazatelstva->

[uchastiya-surkova-v-rasstrele-evromaydana--shokin-232196.html](http://112.ua/politika/sbu-ne-peredala-gpu-dokazatelstva-uchastiya-surkova-v-rasstrele-evromaydana--shokin-232196.html); Аллаершень, "Главный следователь по делу Майдана: Удивляюсь, как они остаются на должностях," 2015 m.

gegužės 19 d., *Ukrinform*, http://www.ukrinform.ua/rus/news/glavniy_sledovatel_po_delu_maydana_ya_udivlyayus_kak_oni_mogut_rabotat_na_svoih_dolgnostyah_1746015.

¹¹ "Ukraina: JAV grasina sankcijomis ir įspėja amerikiečių keliautojus," CBS News, 2014 m. vasario 20 d., <http://www.cbsnews.com/videos/ukraine-u-s-threatens-sanctions-and-warns-american-travelers/>.

¹² <https://www.youtube.com/watch?v=0KOJg21OloA&feature=youtu.be&t=50m14s>.

¹³ <http://www.nytimes.com/2015/12/08/world/europe/joe-biden-says-us-is-still-backing-ukraine.html>.

¹⁴ Žr. "Tarptautinės patariamiosios grupės ataskaitą dėl Maidano tyrimų peržiūros", 2015 m. kovo 31 d., Tarptautinė patariamoji grupė,

[https://rm.coe.int/CoERMPublicCommonSearchServices/DisplayDCTMContent?](https://rm.coe.int/CoERMPublicCommonSearchServices/DisplayDCTMContent?documentId=090000016802f038b)

[documentId=090000016802f038b](https://rm.coe.int/CoERMPublicCommonSearchServices/DisplayDCTMContent?documentId=090000016802f038b), 43; "ГПУ передала ФБР видео с мест расстрелов на Майдане," *LB*, 2014 m. birželio 13 d.,

http://lb.ua/news/2014/06/13/269720_gpu_peredala_fbr_video_mest.html.

¹⁵ "Breaking: Estijos užsienio reikalų ministras Urmas Paetas ir Catherine Ashton telefonu aptarė Ukrainą", Michael Bergman, 2014 m. kovo 5 d.,

[https://www.youtube.com/watch?v=ZEgJ0oo3OA8.](https://www.youtube.com/watch?v=ZEgJ0oo3OA8)

¹⁶ "Европарламент Отказывается Рассматривать Резолюцию по Расследованию Убийств

На Майдане и в Одессе 2 Мая," <https://news-front.info/2017/03/02/evroparlament-otkazyvaetsya-rassmatrivat-rezolyutsiyu-po-rassledovaniyu-ubijstv-na-majdane-i-v-odesse-2-maya>, 2017 m. kovo 2 d.

¹⁷ <https://russian.rt.com/ussr/article/361577-pismo-yanukovicha-tramp>.

¹⁸ <https://www.youtube.com/watch?v=nDoiwZxK3ec>.

¹⁹ "Экс-глава администрации Януковича: "Майдан" организовали Турчинов, Парубий и Пашинский. Международная панорама 16 декабря 2016, ТАС,"

<http://tass.ru/mezhdunarodnaya-panorama/3879804><http://tass.ru/mezhdunarodnaya-panorama/3879804>.

²⁰ <https://www.ohchr.org/en/countries/enacaregion/pages/uareports.aspx>.

²¹ Maxim Tucker, "Interpolas atmēta Ukrainos kaltinimus žmogūdyste buvusiems pareigūnams", *Kyiv Post*, 2015 m. sausio 12 d., [http://www.kyivpost.com/content/kyiv-post-plus/interpol-rejects-ukrainian-](http://www.kyivpost.com/content/kyiv-post-plus/interpol-rejects-ukrainian-kaltinimai-žmogūdyste-prieš-ex-pareigūnus-377233.html)

[kaltinimai žmogūdyste-prieš-ex-pareigūnus-377233.html](http://www.kyivpost.com/content/kyiv-post-plus/interpol-rejects-ukrainian-kaltinimai-žmogūdyste-prieš-ex-pareigūnus-377233.html).

²² <https://www.icc-cpi.int/iccdocs/otp/OTP-PE-rep-2015-Eng.pdf>.

²³ Žr.

https://www.reddit.com/r/UkrainianConflict/comments/3px849/maidan_shootings_and_belling_cat/?st=iwqwtzy8&sh=3b307521.

²⁴ Žr., pavyzdžiui, Mattathias Schwartz, "Who Killed the Kiev Protesters? A 3-D Model Holds the Clues", 2018 m. gegužės 30 d., <http://www.nytimes.com/2018/05/30/magazine/ukraine-protest-video.html>.

²⁵ Steve Stecklow ir Oleksandr Akymenko, "Specialioji ataskaita: *Reuters*", 2014 m. spalio 10 d.,

<http://www.reuters.com/article/2014/10/10/us->, "*Reuters*", 2014 m. spalio 10 d.,

<http://www.reuters.com/article/2014/10/10/us->

[ukraine-killings-probe-special-report-idUSKCN0HZ0UH20141010](http://www.reuters.com/article/2014/10/10/us-ukraine-killings-probe-special-report-idUSKCN0HZ0UH20141010).

²⁶ "Monitor", Nr. 660, *ARD*, 2014 m. balandžio 10 d.,
<https://www.youtube.com/watch?v=xriJ3x4IeD0>.

²⁷ Gabriel Gatehouse, "The untold story of the Maidan massacre", *BBC News*, 2015 m.
vasario 11 d., <http://www.bbc.com/news/magazine-31359021>.

²⁸ Žr. https://www.youtube.com/watch?v=ynXdlU_Hahs;

²⁹ Засідання про "Вбивства людей 20.02.2014 під час Євромайдану", Святошинський
районний суд міста Києва, Судова влада України,
https://www.youtube.com/playlist?list=PLzpaJLOcXiHBDQjH4EKdh4aZ3gUzLBn_m.

³⁰ Jų galima rasti svetainėje <https://www.youtube.com/channel/UCdU7AEvOYc7cR1w-blCe5Lg>.

³¹ Talionis Group, <https://www.youtube.com/channel/UC4-22B1vGRQC4tjI-9Z-aLA>.

³² https://ir.lawnet.fordham.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1075&context=faculty_scholarship

³³ <http://www.reyestr.court.gov.ua/>.

³⁴ https://www.youtube.com/watch?v=As3nA4r-hA0&ab_channel=CNN;

https://www.theguardian.com/world/2014/feb/20/i-am-dying-volunteer-tweet-shot-kiev-ukraina?CMP=tw_t_gu.

³⁵ <https://youtu.be/kDxth8g-ksk>.

³⁶ Žr. <https://tk.media/news/zhurnalist-razoblachil-devushku-medika-yakoby-ranennuyu-v-sheyu-snayperom-vo-vremya-evromaydana-okazalos-ranenie-bylo-instsenirovkoy-2020-02-03>.

³⁷ <http://112.international/article/case-of-maidan-shootings-testimony-of-former-interior-troops-commander-stanislaw-shulyak-11764.html>.

³⁸ Засідання від 28.11.2016 у справі про "Вбивства людей 20.02.2014 під час

Євромайдану", <https://www.youtube.com/watch?v=py24i4dzXOM>.

³⁹ <https://www.youtube.com/watch?v=HaVP4SDM5e0>.

⁴⁰ <https://ukranews.com/interview/2245-aleksandr-goroshinskij-esli-by-gruzinskie-snajpery-byli-fejkom-sud-uzhe-davno-by-ih-razvenchal>

⁴¹ https://www.youtube.com/watch?v=ynXdlU_Hahs

⁴² <https://www.youtube.com/watch?v=2Z5NoQsdvo4>

⁴³ <https://youtu.be/fVoK1SX49p0>

⁴⁴ <http://reyestr.court.gov.ua/Review/88591059>

⁴⁵ Pavyzdžiui, "Ukhvala", Kijevo Pečersko rajono teismas, 2016 m. gruodžio 16 d.,

<http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/63490793>.

⁴⁶ <https://youtu.be/xiuTtYOANJ4> (3:03:30).

⁴⁷ "СБУ не передала ГПУ доказательства участия Суркова в расстреле Евромайдана , -

Шокин", 2015 m. gegužės 27 d., *112 Ukraina*, <http://112.ua/politika/sbu-ne-peredala-gpu-dokazatelstva->

[uchastiya-surkova-v-rasstrele-evromaydana--shokin-232196.html](http://112.ua/politika/sbu-ne-peredala-gpu-dokazatelstva-uchastiya-surkova-v-rasstrele-evromaydana--shokin-232196.html); Аллаершень, "Главный

следователь по делу Майдана: Удивляюсь, как они остаются на должностях," 2015 m.

gegužės 19 d., *Ukrinform*, http://www.ukrinform.ua/rus/news/glavniy_sledovatel

[_po_delu_maydana_ya_udivlyayus_kak_oni_mogut_rabotat_na_svoih_dolgnostyah_1746015](http://www.ukrinform.ua/rus/news/glavniy_sledovatel_po_delu_maydana_ya_udivlyayus_kak_oni_mogut_rabotat_na_svoih_dolgnostyah_1746015).

⁴⁸ https://www.youtube.com/watch?v=-cRx_fjB9w.

⁴⁹ "Засідання від 30.06.2016 у справі про "Вбивства людей 20.02.2014 під час

Євромайдану", Судова влада України, <https://www.youtube.com/watch?v=1iFGip3tB3k>.

-
- ⁵⁰ Жг. "Засідання від 30.06.2016," <https://www.youtube.com/watch?v=1iFGip3tB3k>;
"Засідання від 05.07.2016 у справі про "Вбивства людей 20.02.2014 під час Євромайдану"," Судова влада України, <https://www.youtube.com/watch?v=RL5zSVAB5FM>.
- ⁵¹ "Засідання від 21.06.2016 у справі про "Вбивства 39 людей 20.02.2014 під час Євромайдану"," Судова влада України, (2:39:23)
<https://www.youtube.com/watch?v=KfHQLOp5PIE>.
- ⁵² "Ухвала," Печерський районний суд міста Києва, 2016 м. vasario 12 d.,
<http://reyestr.court.gov.ua/Review/55966993>.
- ⁵³ <http://maidan.situplatform.com/>.
- ⁵⁴ <https://consortiumnews.com/2019/04/22/the-buried-maidan-massacre-and-its-iskraipymas-is-vakaru-pusės/>.
- ⁵⁵ "Сыроид допускает причастность представителей сегодняшней власти к событиям, происходившим на Евромайдане," 2017 м. vasario 18 d., *112 Ukraina*,
<http://112.ua/politika/syroid-dopuskaet-prichastnost-predstaviteley-segodnyashney-vlasti-k-sobytiyam-proishodivshim-na-evromaydane-372879.html> ir asmeninis bendravimas,
Otavos universitetas, 2017 м. gegužės 10 d.
- ⁵⁶ <https://www.youtube.com/watch?v=NBLawMNBuD0>.
- ⁵⁷ "Силовики установили личности снайперов, которые расстреливали людей на Майдане," *Glavred*, 2014 м. kovo 18 d., <http://glavred.info/politika/siloviki-ustanovili-lichnosti-snayperov-kotorye-rasstrelivali-lyudey-na-maydane-274477.html>.
- ⁵⁸ "Приказ расстреливать митингующих отдавал Янукович - ГПУ", *UNIAN*, 2014 м. balandžio 2 d., <https://www.unian.net/politics/903462-prikaz-rasstrelivat-mitinguyuschih-otdaval->

yanukovich- gpu.html. Simonovo šautuvas yra ne snaiperinis šautuvas, o pusiau automatinis to paties kalibro karabinas

kulkų, kaip ir AKM; Simonovas apskritai buvo išimtas iš Ukrainos kariuomenės ir policijos tarnybos ir jį buvo galima įsigyti kaip medžioklinį šautuvą.

⁵⁹ <https://blogs.pravda.com.ua/authors/nayem/5a7db9f06bb7d/>

⁶⁰ <https://strana.ua/news/102502-lidera-s14-obvinili-v-sotrudnichestve-s-sbu.html>

⁶¹ <https://vesti-ukr.com/strana/324126-kak-ubijstva-vo-vremena-majdana-svjazany-s-nardepami>

⁶² https://24tv.ua/chastina_materialiv_znikla_ne_hotili_viyti_na_zamovnikiv_ryaboshapka_pro_spravi_maydanu_n1272252

⁶³ Žr. JT ataskaitą.

⁶⁴ Žr. <https://strana.ua/news/260498-chernovol-vruchili-podozrenie-v-ubijstve-cheloveka.html>.

⁶⁵ Katchanovski (2020a) ir Eks-okhoronets' Yanukovycha: Pershyi napad buv 19 liutoho 2014 roku. *Ukrainska Pravda*, 2018, gegužės 4 d.

<https://www.pravda.com.ua/news/2018/05/4/7179458>.

⁶⁶ Žr. <https://i-katchanovski.livejournal.com/1542.html>;

<https://www.youtube.com/watch?v=mmXrx2SKBWw&t=1469s>. Autorius nedalyvavo

Maidano žudynių teismo procese.

⁶⁷ <https://transparency.fb.com/policies/community-standards/inauthentic-behavior/>.

⁶⁸ Pavyzdžiui, žr. <https://www.pravda.com.ua/news/2021/05/25/7294751>.

⁶⁹ <https://forum.pravda.com.ua/index.php?topic=835545.0>. Tas pats kraštutinių dešiniųjų aktyvistas pagal

Tas pats slapyvardis taip pat dalyvauja tvarkant "Facebook" ir kitų socialinių tinklų puslapius, kuriuose smerkiami OUN ir UPA tyrėjas iš Kanados, lenkas Wiktoras Poliszczukas ir populiarius Ukrainos tinklaraštininkas bei opozicinės partijos lyderis Anatolijus Šarijus, gyvenantis tremtyje Ispanijoje.

⁷⁰ Žr. <https://agent-x00.livejournal.com>.

<https://uk.wikipedia.org/w/index.php?title=%D0%A1%D0%BF%D0%B5%D1%86%D1%96%D0%B0%D0%BB%D1%8C%D0%BD%D0%B0:%D0%92%D0%BD%D0%B5%D1%81%D0%BE%D0%BA/Slav70&offset=&limit=500&target=Slav70;>

[https://en.wikipedia.org/w/index.php?title=Special:Contributions/Slav70&offset=&limit=500&target=Slav70.](https://en.wikipedia.org/w/index.php?title=Special:Contributions/Slav70&offset=&limit=500&target=Slav70)

⁷² <https://www.facebook.com/svyatoslav.gut>.

⁷³ Pažymėtina, kad Riabchuk (2019, p. 12) remiasi šiais kraštutinių dešiniųjų aktyvistų anonimiškai sukurtais socialinės žiniasklaidos puslapiais ir jų sąmoningomis klastotėmis, tokiomis kaip liudininkų parodymų apie Maidano snaiperius iškraipymas kaip "gandų", teigdamas, kad jie paneigia mokslinių tyrimų išvadas, jog Maidano protestuotojus žudė Maidano snaiperiai.